

Årsrapport forskning Lovisenberg Diakonale Sykehus 2024

Innhold

Vi forsker for pasientenes skyld!.....	5
Forskningsprosjekter på Lovisenberg.....	6
Brukermedvirkning i forskning.....	7
Forskningsavdelingen.....	8
Personvern i forskningen ved Lovisenberg.....	9
Forskningsresultater 2024.....	10
Forskningsgrupper ved Lovisenberg.....	11
PaGE – Psychiatric Epidemiology group	12
Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBaEat.....)	13
How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)	14
Same genes, different disorders: understanding the development emergence of different psychiatric problems in the context of common genetic liabilities (MoBa-Dev).....	15
Exploring the progression of mental illness: Identifying predictors of recovery (Recover).....	16
Examining long-term trajectories and outcomes of children at genetic risk for neurodevelopmental disorders (EXTEND).....	17
Exploring multimorbidity in early-life through genetic epidemiology (EMERGENT).....	18
Understanding the aetiology of Childhood self-HARM in the general population: An epidemiological approach (CHARM).....	19
Causes, development and consequences of sleep problems and fatigue: The SAFE project.....	20
Gaining insights into immunological processes implicated in neurodevelopmental conditions using autoimmune conditions as blueprints.....	21
The Co-occurrence and shared genetics between Neurodevelopmental conditions And Neurodegenerative disorders (NANO).....	22
Forskningsresultater PaGE 2024.....	23
ClinHealth – Clinical Health Research Alliance	26
MindServe – Mental Health Innovation and Services Research Venture	
Unges erfaring av selvskade.....	27
Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn.....	28
Eksekutiv kontrolltrening for ungdom med ADHD: En randomisert kontrollert effektivitetsstudie	29
Empowering Autistic Youth with Personalized Intervention: A Randomized Controlled Trial (Empower Autistic).....	30
Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst.....	31
SIBS-intervention for siblings and parents of children with chronic illness: A randomized controlled trial.....	32
Lovisenberg åpen dør policy: Utvikling og randomisert utprøving av en ny tjenestemodell for akutt psykisk helsevern (LOADS).....	33
Ego development, personality trait structure and psychodynamic personality functioning: psychometric properties and their interrelated perspectives.....	34

Joint Care Research and Collaborative Excellence

A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MultiKnee PAIN).....	35
MultiKnee ADL.....	36
MultiKnee ECO.....	37
MultiKnee HL.....	38
Prognostiske faktorer og pasientopplevelser knyttet til smerter og fysisk funksjon etter kneproteseoperasjon	39
Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie.....	40
Fra cuffartropati til skulderprotese – en multisenter RCT.....	41
Effekt av skulderpacemaker på bakre skulderinstabilitet og skuldersmerter.....	42
From rotator cuff surgery to reverse shoulder arthroplasty – clinical outcomes and radiological results.....	43
Pasientenes vurdering av resultater etter rotator cuff sutur.....	44
LATARJET's operasjon for fremre skulderinstabilitet; retrospektiv studie med 10-års oppfølging..	45

Qualit – Quality of Life and Health Literacy

Mestring av fatigue hos slagpasienter med e-helseapp – en randomisert kontrollert studie.....	46
Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS). ..	47
Arbeidsrelaterte faktorer og påvirkning på helsepersonells helsekompetanseoppfølging.....	48
Oral Health in Patients with Advanced Cancer (OralHAC).....	49
Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag (NORFAST-C).....	50
Hjernetrening for personer som har hatt korona/ Cognitive rehabilitation post covid-19: A randomized controlled trial (TRAINCOVID).....	51
THE OPHEALTH CANCER PATIENT STUDY - Optimizing Health Literacy in Cancer Patients.....	52
Outcomes and implications of nasal measurements in obstructive sleep apnea.....	54
Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrom.....	55

Unger Vetlesens Institutt – forskningsgruppe for indremedisin.....	56
Senter for eliminering av hepatitt C.....	59
Characterization of patients with chronic nausea syndroms: Clinical features, symptoms and gastrointestinal motility.....	61
Fibrosekmarkører ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktiv potensial.....	62
Sukrase-isomaltasemangel I ved irriterbart tarmsyndrom (IBS).....	63
Predict and Prevent – An IBSEN III study to predict first year disease course with the aim to prevent complicated disease outcome in newly diagnosed inflammatory bowel disease.....	65
Kosthold ved inflammatorisk tarmsykdom.....	66
Forskningsresultater ClinHealth 2024.....	67

MAGIC research group

Enhancing the Evidence Ecosystem (E3). Research on personalized decision support, implementation and evaluation of impact on patient care.....	75

MATCH-IT: Making Alternative Treatment Choices Intuitive and Trustworthy.....	76
Forskningsresultater MAGIC 2024.....	78
Legatmidler i 2024.....	79
Avlagte doktorgrader ved Lovisenberg i 2024.....	80
Lovisenberg Diakonale Sykehus AS	81
Ønsker du å gi en gave til Lovisenberg Diakonale Sykehus?.....	81

Vi forsker for pasientenes skyld!

Forskning er en av sykehusets lovpålagte hovedoppgaver. Men selv om vi er pålagt å forske av både spesialist helsetjenesteloven og helseforetaksloven, er det utvilsomt andre faktorer som motiverer og engasjerer medarbeidere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus til å forske. Her ved sykehuset forskes det for pasientenes skyld! Det blir forsket for å styrke og utvikle diagnostikk og behandling for egne pasienter, samtidig som forskningen vår skal gi et bidrag til den samlede medisinske kunnskap i verden. Sett fra sykehusdirektørens ståsted er aktiv forskningsvirksomhet i sykehuset viktig for å holde seg oppdatert innen den medisinske utviklingen og for å være i stand til å foreta kritiske vurderinger av etablerte og nye diagnostiske metoder, behandlingstilbud og teknologi. En systematisert forskningsvirksomhet danner også basis for god kvalitetsutvikling. Evaluering av behandlingseffekt ved hjelp av forskningsbaserte metoder er definert som en hovedsatsning i sykehuset fremover. Forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus er organisert i tverrfaglige forskningsgrupper. Våre stipendiater og forskere har ulik yrkesbakgrunn, noe vi oppfatter som en av våre styrker. En liten, men effektiv, forskningsavdeling har de siste årene jobbet målrettet og godt med å styrke kvaliteten på søknader om konkurranseutsatte forskningsmidler. Arbeidet har gitt resultater i form av bedre uttelling ved de årlige tildelingene av midler. Dette gjenspeiles i et økende antall nye ph.d.- og postdoktorprosjekter. Vi gleder oss over dette og ser frem til å oppleve en tilsvarende vekst i forskningsaktiviteten, målt i antall vitenskapelige artikler og ph.d.-grader, fremover.

Årets årsrapport gir en fin oversikt over pågående forskningsprosjekter ved Lovisenberg Diakonale Sykehus

God lesning!

Med vennlig hilsen,
Tone Ikdahl, Adm. direktør

Adm. direktør

Tone Ikdahl, dr. med.

Forskning på Lovisenberg

Lovisenberg Diakonale Sykehus (Lovisenberg) er et lokalsykehus i storbyen, et «inner city hospital». Sykehuset har lokalsykehus-funksjoner innen indremedisin og psykisk helsevern for bydeler i indre Oslo øst, der omtrent halvparten av aktiviteten ved sykehuset skjer innen psykisk helsevern. I tillegg til generelle helseproblemer som eksisterer i den norske befolkning, har bydelene som sykehuset har ansvar for en relativt stor andel innbyggere med sammensatt problematikk knyttet til psykiske lidelser, rus, dårlige boforhold og livsstil sykdommer, ofte omtalt som «storbyhelse». Som sykehus har vi en etisk forpliktelse overfor brukerne våre til å bidra til å tette kunnskapshull innenfor de helsetjenestene vi tilbyr.

Forskningen ved Lovisenberg fokuserer på helseproblemene våre pasienter opplever. Vi har som mål at forskningen vår skal gjøre en forskjell! Vi er derfor stolte over konklusjonen i Forskningsrådets rapport EVALMEDHELE-(2025); Forskningen ved Lovisenberg kjennetegnes ved systematisk pasientinvolvering, resultater med stor betydning for behandling, tverrfaglige tilnærminger og godt samarbeid med sterke nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

I tillegg til å være lokalsykehus for bydelene i indre by driver sykehuset Lovisenberg Lindring og Livshjelp. Her gis lindrende behandling til pasienter med alvorlige lidelser og til døende. Sykehuset har et svært godt tilbud innen planlagt kirurgi, spesielt innenfor ortopedi og øre-nese-hals sykdommer. Avdeling for ortopedi har i flere år vært nasjonalt ledende på måling av behandlingsresultater innen protesekirurgi. Hvis vi skal utvikle kunnskap om bedre behandling og tjenester, er det nødvendig med bred fag- og forskningskompetanse. Prosjektene ved Lovisenberg drives derfor i stor grad av forskere som jobber sammen i team, på tvers av yrkesgrupper og medisinske spesialiteter. Teamene våre samarbeider med andre fremragende nasjonale og internasjonale eksperter. For å gi forskningen riktig retning involverer vi brukerne i planlegging, gjennomføring, formidling og oppsummering av forskningsprosjektene våre. I 2024 publiserte vi mer enn 126 vitenskapelige artikler. Dette er historisk det høyeste antall publikasjoner pr. år fra Lovisenbergs forskere.

Forskningsjef

**Anners Lerdal, dr. philos.,
professor, Universitetet i Oslo**

Brukermedvirkning i forskning

Som leder av sykehusets brukerutvalg har jeg et spesielt ansvar for brukermedvirkning i forskningsprosjektene til sykehuset.

Brukerutvalget ønsker å bidra inn i nye prosjekter så tidlig som mulig, gjerne når forskerne er i idéstadiet. De siste årene har vi gjennomført såkalt «speed dating» med forskerne. Forskere i alle nye prosjekter avtaler møte med oss i brukerutvalget. Møtene varer i omlag 35 minutter. Hensikten er å gi forskerne innspill til hvordan de kan dra nytte av brukermedvirkning gjennom de ulike fasene i prosjektet. Vi er opptatt av at prosjektene skal gi ny kunnskap som er nyttig for pasientene og for samfunnet. Brukere deltar i prosjektene i varierende grad. I noen prosjekter tenker vi det er fornuftig at forskerne lønner brukere slik at brukerrepresentanten kan delta i en referansegruppe i hele prosjektperioden. I andre prosjekter kan det være mest nyttig å diskutere med forskerne hvordan de kan formidle resultatene fra forskningen på en populærvitenskapelig måte. Brukere kan gi nyttige innspill om prosedyrer for rekruttering av deltakere og innhenting av informert samtykke, i diskusjon om egnede data-innsamlingsmetoder og spørreskjemaer, i tolkning av funn og ikke minst om hvordan funn kan kommuniseres på en forståelig måte til pasienter og den øvrige befolkningen. For meg har det vært spesielt viktig å kunne påvirke informasjonen som gis til pasientene på en god måte. Spørsmålsformuleringer må være slik at vi lekfolk forstår hva forskerne egentlig spør om.

I 2024 deltok brukerutvalget i evalueringen av Lovisenberg i Forskningsrådets Evaluering av medisinsk og helsefaglig forskning i Norge. I tilbakemeldingen fra den internasjonale evalueringskomiteen ble sykehusets brukerinvolvering trukket fram som en av sykehuset store styrker.

Brukerutvalget

***Katrine Rutledal,
leder i brukerutvalget med spesielt
ansvar for forskning***

Forskningsavdelingen

Forskningsavdelingen er organisatorisk under Fagavdelingen - kvalitet, pasientsikkerhet og forskning. Forskning er en av fire lovpålagte oppgaver for helseforetakene. Lovisenberg Diakonale Sykehus anser forskning som et viktig arbeid for å sikre og forbedre kvaliteten i pasientbehandlingen til pasientene i våre bydeler. Vår forskningsaktivitet er relatert til pasientnære, kliniske prosjekter som anvender vitenskapelige metoder.

Forskningsavdelingen ved Lovisenberg tilbyr bred støtte til forskere i alle faser av prosjektarbeidet. Vi rådgir og veileder rundt utvikling av forskningsprosjekter og muligheten til å søke om ekstern finansiering, kvalitetssikrer forskningssøknader og koordinerer møter med brukerutvalget. Vi kan også bistå med intern forankring i sykehuset, inkludert koordinering med personvernombudet.

Vi har en egen statistiker i avdelingen som tilbyr statistisk rådgivning og relevante kurs for sykehuset forskere. I 2024 ansatte Seksjon for Virksomhetsstyring en controller som forskningsavdelingen samarbeider tett med og som bidrar til bedre økonomistyring av sykehusets eksternt finansierte prosjekter.

Disse tiltakene skal bidra til høy kvalitet i forskningen og legge til rette for videre utvikling av forskningsaktiviteten ved sykehuset.

Forskningsstøtte

Haakon Berg Johnsen
Adm. leder Forskningsavdelingen

Forskningsavdelingen yter praktisk støtte for forskere ved Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Kjerneoppgavene i forskningsavdelingen er å gi bistand innenfor:

- Kvalitetssikring av forskningssøknader gjennom workshops
- Koordinerer møter med brukerutvalget
- Ekstern finansiering
- Forankring av søknader internt på sykehuset/ koordinering personvernombud
- Formidling av forskningen
- Statistikk og kurs

Personvern i forskningen ved Lovisenberg

Personvern i forskning er av avgjørende betydning for tilliten til forskning og forskere, og til sykehuset som ansvarlig for forskning og behandling av personopplysninger. Ettersom sykehuset behandler så store mengder personopplysninger, som er omfattet av taushetsplikt, må kunnskap om personvern være et krav til forskere. Et mangelfullt personvern kan kompromittere prosjekter, og skade både forskningsdeltagere, sykehuset og forskerne. Ved ikrafttreden av ny personopplysningslov med tilhørende personvernforordning 20. juli 2018 ble kravene til personvern presisert og utvidet. Selv om personvern i forskning i all hovedsak er regulert i særlover, må behandlingen av personopplysninger alltid ha et rettsgrunnlag i personopplysningsloven. Personopplysningsloven gir rettigheter til dem som eier personopplysningene, og plikter til dem som behandler personopplysninger. Forskere forventes å sette seg inn i hvilke plikter som påhviler dem med hensyn til personvern. Sykehuset fikk i 2018 eget personvernombud. Personvernombudet vurderer og tilrår forskningsprosjekter, og skal konsulteres i alle spørsmål som gjelder personvern og behandling av personopplysninger i forskning. Kontaktopplysninger for personvernombudet finnes på sykehusets nettsider, hvor også sykehusets personvernerklæring finnes. Ved ikrafttreden av ny lov ble også REKs mandat presisert. Selv om REK har gitt godkjenning til et forskningsprosjekt, kreves det også at virksomheten selv vurderer hvorvidt det er rettsgrunnlag for behandlingen av personopplysninger etter personopplysningsloven. Samtykke er ett av flere rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger. Personvernombudet vurderer alle sykehusets prosjekter, også der hvor REK har godkjent prosjektet. Prosjekter meldes i eProtokoll – sykehusets saksbehandlingsverktøy for forskningsprosjekter, og personvernombudet gir sin tilråding basert på opplysninger som fremkommer av meldeskjema, REK-vedtak og forskningsprotokoll. Personvernombudet samarbeider med forskningsavdelingen om både vurdering av enkeltprosjekter og ulike prosedyrer.

Personvern i forskning

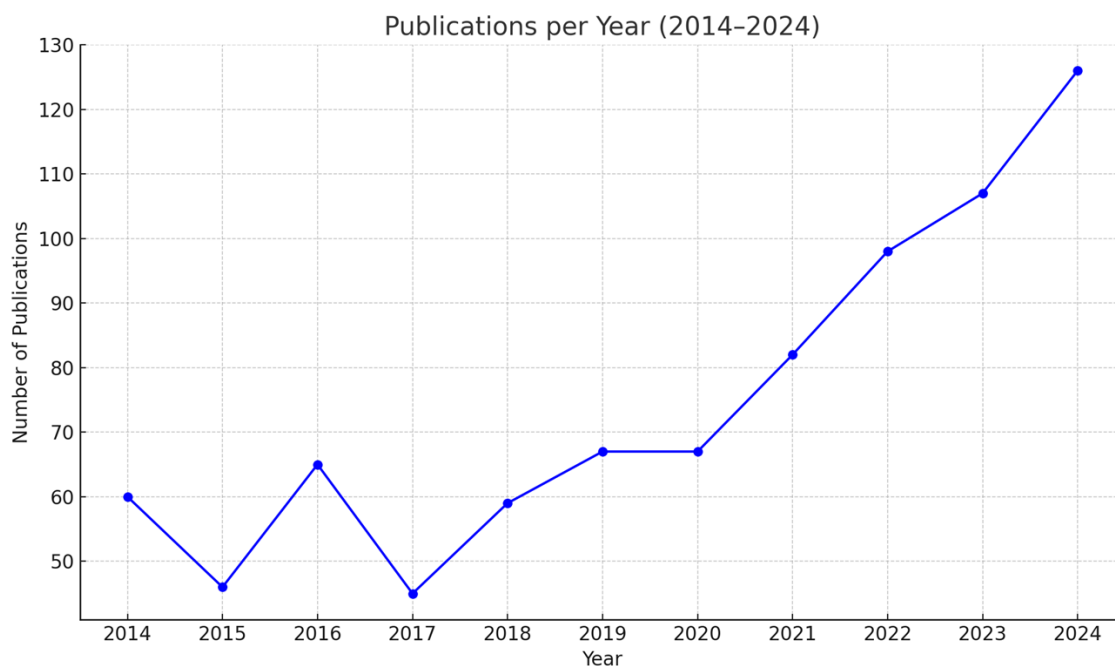
Personvernombudet mottar ofte spørsmål i forbindelse med forskning, blant disse er:

- Når kreves samtykke og når kreves det ikke
- Hvilke krav stilles til informert samtykke
- Hva er anonyme opplysninger vs. aidentifiserte opplysninger
- Hvilke krav stilles for at opplysninger skal være anonyme
- Hva er sikker lagring av personopplysninger
- Hva er forskning og hva er internkvalitetssikring
- Kan personopplysninger som behandles i kvalitetssikringsøyemed brukes i forskning

Personvernombudet ønsker å bli involvert i planlegging av prosjekter så tidlig som mulig, slik at personvernperspektivet ivaretas og at ikke unødige forsinkelser oppstår, eller at prosjekter ikke kan gjennomføres.

Forskningsresultater 2024

Den gode utviklingen i produksjonen av vitenskapelige artikler fortsatte i 2024. Årets NVI (Norsk vitenskapsindeks) rapportering viser at Lovisenberg Diakonale Sykehus publiserte 126 vitenskapelige artikler i 2024. Samlet sett, fra 2014 – 2024 har Lovisenberg Sykehus hatt en svært positiv utvikling i forskningsproduksjon.

Resultat fordelt på publikasjonsform og kvalitetsnivå 2024

ny modell for utregning av publikasjonspoeng fra 2015

	Antologikapittel	Artikkel		Total
	Nivå1	Nivå1	Nivå 2	
Publikasjoner	2,0	81,0	43,0	126,0
Publikasjonspoeng	0,6	38,2	46,4	85,2
Forfatterandeler	0,4	17,4	3,9	21,7

Kilde: Cristin.no sin statistikk over utvikling i Norsk vitenskapsindeks (NVI).

Forskningsgrupper ved Lovisenberg

Forskning ved Lovisenberg skal skape ny og fremtidsrettet kunnskap, og bidra til å skape et bedre helsetilbud, samt øke eksisterende kompetanse hos ansatte. Forskningen kjennetegnes ved at den holder høy vitenskapelig kvalitet og fokuserer på innbyggernes helse og livskvalitet. Forskningen foregår ofte i tverrfaglige og klinikkovergripende team. Teamene samarbeider med anerkjente nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer. Problemstillingen i prosjektene kan omfatte etiologi, epidemiologi, utprøving av intervensjoner, longitudinelle observasjonsstudier av behandlingsforløp og -resultater. Klinisk forskning er kompleks og bør organiseres i veldefinerte forskergrupper med klar ledelse. Derfor er det enighet om og etablert praksis ved Lovisenberg at forskere er tilknyttet en forskningsgruppe.

Årets rapport er inndelt etter de nye forskningsgruppene som ble etablert etter EvalMedHelse-evalueringen.

- **Page – Psychiatric Epidemiology Group**
- **ClinHealth – Clinical Health Research Alliance med forskningsnodene:**
  - **MindServe** – Mental Health Innovation and Services Research Venture
  - **JointCare** – Joint Research and Collaborative Excellence
  - **Qualit** – Quality of Life and Health Literacy
  - **Unger Vetlesen Institute** – Research group for internal medicine
- **Magic Evidence Ecosystem Foundation**

Forskningsgrupper

Forskningsgruppene ved Lovisenberg er opprettet for å styrke og utvikle forskning på et tematisk felt:

Psychiatric Epidemiology Group

Clinical Health Research Alliance

- **MindServe**
- **JointCare**
Leder: Kjersti Kaul
Jenssen, Kirurgisk klinikk
- **Qualit**
Leder: Maren Falch
Lindberg, Kirurgisk Klinikk
- **Unger Vetlesens Institutt**
Leder: Jørgen Valeur,
Medisinsk Klinikk

Magic Evidence Ecosystem Foundation

Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group

Karrierestipendiet fra Helse Sør-Øst støtter Alexandra Havdahl i etableringen av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt. I PaGE er vi i en unik posisjon til å skape verdifull innsikt ved å kombinere nylige fremskritt på tvers av flere disipliner, og ved å utnytte data fra flere befolkningskohorter som den norske mor-, far- og barn -kohorten (MoBa) på mer enn 200 000 deltakere.

PaGE har følgende vitenskapelige kjernemål:

- 1) Identifisere hvordan genetisk predisposisjon for nevroutviklingstilstander og psykiske lidelser kommer til uttrykk i tidlig utvikling
- 2) Skille mellom genetiske og miljømessige veier for overføring av nevroutviklingstrekk og psykiske vansker i familier,
- 3) Identifisere miljømessige faktorer som samspiller med genetisk predisposisjon for nevroutviklingstilstander og psykisk helse utfordringer..

Psychiatric Epidemiology Group

Finansiering
Helse Sør-Øst

Prosjektleder
Alexandra Havdahl, ph.d.,
forskningsgruppeleder

Deltakere i forskningsgruppen

Laurie Hannigan, seniorforsker
Daniela Bragantini, forsker
Robyn Wootton, forsker
Ludvig Dae Bjørndal, forsker
Knut Jørgen Bjuland, forsker
Rosa Gillespie Cheesman, forsker
Mesert Mamo Bazezew, Ph.d.-stipendiat
Anastasia Izotova, Ph.d.-stipendiat
Adrian Dahl Askelund, Ph.d.-stipendiat
Laura Hegemann, Ph.d.-stipendiat

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Postdoktorprosjekt

Manifestations of genetic risk and intergenerational transmission of risk for eating disorders (MoBa-Eat)

Det overordnede målet med forskningsprosjektet er å øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser utvikles i befolkningen og innen familier. Prosjektet har tre delmål:

1. Identifisere hvordan genetisk risiko for spiseforstyrrelser kommer til uttrykk i vansker og symptomer hos jenter og gutter fra fødsel til voksenliv.
2. Øke kunnskapen om hvordan spiseforstyrrelser overføres fra en generasjon til den neste.
3. Undersøke hvilke miljøfaktorer som påvirker sårbarhet og motstandsdyktighet blant barn med genetisk risiko for spiseforstyrrelser.

Prosjektet kan gi ny og verdifull kunnskap om hvordan spiseforstyrrelser utvikles og dermed bidra til tidligere gjenkjenning og raskere behandling.

Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl.

MoBa-Eat

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder for
Psychiatric Genetic Epidemiology
(PaGE) group

Prosjektdeltagere:

Alexandra Havdahl, Cand. Psychol.,
ph.d., Lovisenberg, FHI og UiO
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud,
seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS.
Ziada Ayorech, ph.d., Lovisenberg
og UiO
Laurie Hannigan, ph.d.,
Lovisenberg og FHI
Cynthia Bulik, ph.d., University of
North Carolina
George Davey Smith, ph.d.,
University of Bristol
Neil Davies, University of Bristol

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Andre prosjekter

How do maternal lifestyle and health-related exposures during pregnancy affect child neurodevelopment? (MoBa-Preg)

Det overordnede målet med dette prosjektet, MoBa-Preg, er å bidra til vår forståelse av sammenhengen mellom svangerskapseksponeringer og nevroutvikling hos barnet. Mer spesifikt ønsker vi å finne ut hvilke livsstil- og helserelaterte eksponeringer som påvirker barns nevroutvikling og hvilke av disse effektene som påvirker fosteret i livmoren. Det er mange ulike livsstilsvalg (som røyking og alkoholinntak) og helserelaterte eksponeringer (som svangerskapsdiabetes) som har blitt knyttet til nevroutviklingsvansker hos barn, men det er uklart om disse assosiasjonene er kausale eller ei. Å forstå sammenhengen er viktig, og det ønsker vi å bidra til. Vi vil bruke data fra flere store befolkningsundersøkelser, deriblant Den norske mor, far og barn-undersøkelsen (MoBa), en prospektiv fødselskohort som inkluderer mer enn 114 000 barn, 90 000 mødre og 70 000 fedre.

Prosjektet er del av Psychiatric Genetic Epidemiology (PaGE) group ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl.

MoBa-Preg

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder for
Psychiatric Genetic Epidemiology
(PaGE) group

Prosjektdeltakere:

Alexandra Havdahl, ph.d., Cand.
Psychol, Lovisenberg, FHI og
Universitetet i Bristol
Camilla Stoltenberg, FHI
Per Magnus, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud,
FHI
Gun Peggy Knudsen, FHI
Pål Surén, FHI
Ole A. Andreassen, UiO
George D. Smith, Bristol, UK
Neil Davies, Bristol, UK
Anita Thapar, Cardiff, UK
Ian Lipkin, Columbia University,
USA
Ezra Susser, Columbia University,
USA
David Evans, Queensland, USA

Alexandra Havdahl,
forskningsgruppeleder

Doktorgradsprosjekt

Same genes, different disorders: understanding the developmental emergence of different psychiatric problems in the context of common genetic liabilities (MoBa-Dev)

Nylig innsats for å identifisere genetiske varianter forbundet med risiko for psykiske lidelser har vist at genetisk risiko er mer generalisert enn spesifikk. Men hvorfor utvikles differensierte lidelser som depresjon og psykoser på tross av overveiende generalisert genetisk risiko? Er det miljøeksponeringer eller utviklingsprosesser som bidrar til symptomdifferensiering gjennom barndom og ungdomsalder? Blir effekter av subtile forskjeller i individers genetiske risikoprofiler forsterket over tid? MoBa-Dev-prosjektet har som mål å svare på disse spørsmålene ved å bruke en unik kombinasjon av metoder og data fra den norske mor-, far- og barn-studien (MoBa).

Et internasjonalt team av samarbeidspartnere vil legge til rette for replikasjoner og utvidelser i andre store, genotypede kohortstudier. Det overordnede formålet med denne forskningen er å bidra til ny kunnskap om faktorer som bidrar til utvikling av ulike psykiske lidelser.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i MoBaDev-prosjektet ledes av doktorgradsstipendiat Adrian Dahl Askelund prosjektleder og hovedveileder Laurie Hannigan, og medveileder Alexandra Havdahl.

Adrian Dahl Askelund disputerte ved Det Medisinske Fakultet, Universitetet i Oslo 19. september 2024.

MoBa-Dev

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Laurie Hannigan, Seniorforsker LDS og FHI

Prosjektdeltakere

Adrian Dahl Askelund, ph.d.-stipendiat, LDS
Alexandra Havdahl, ph.d., forskningsgruppeleder og medveileder, LDS, FHI og UiO
Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Jean-Baptiste Pingault, University College London
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d., psykologspesialist, LDS
Thalia Eley, ph.d., professor ved King's College London
Neil Davies, ph.d., forsker ved University of Bristol
George Davey Smith, ph.d., professor ved University of Bristol
Helga Ask, ph.d., seniorforsker ved FHI

Adrian Dahl Askelund, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Exploring the progression of mental illness: Identifying predictors of recovery (Recover)

Depresjon er den viktigste årsaken til funksjonsnedsettelse globalt. Forskning tyder på at det er stor individuell variasjon i varighet og tilbakefall. Det er viktig å identifisere faktorer som predikerer tilfriskning og som bidrar til å redusere risiko for tilbakefall. Recover - prosjektet har som formål å skaffe ny kunnskap om faktorer som bidrar til symptomreduksjon og tilfriskning. Vi vil undersøke forløp av depresjonssymptomer over tid i to kritiske livsperioder, 1) ungdom og tidlig voksen alder og 2) under og etter svangerskap. Vi vil også utforske mange mulig modifiserbare risiko- og beskyttelsesfaktorer.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i Recover-prosjektet ledes av postdoktor Robyn Wootton.

Recover

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Robyn Wootton, postdoktor LDS

Prosjektdeltakere

Anne-Siri Øyen, ph.d., LDS
Alexandra Havdahl, ph.d.,
Forskningsgruppeleder og
medveileder, LDS, FHI og UiO
Camilla Stoltenberg, ph.d., direktør
for FHI
Andy Skinner, ph.d., forsker ved
University of Bristol
Ted Reichborn-Kjennerud, ph.d.,
seniorforsker ved FHI
Marcus Munafò, ph.d., professor
ved University of Bristol
Per Magnus, ph.d., FHI
David Kessler, ph.d., professor ved
University of Bristol
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS

Robyn Wootton, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

Examining long-term trajectories and outcomes of children at genetic risk for neurodevelopmental disorders (EXTEND)

Det overordnede målet med EXTEND-prosjektet er å øke vår forståelse av nevroutviklingstilstander, slik som autisme, språkforstyrrelse og ADHD. Dette vil vi gjøre ved å undersøke hvordan genetisk predisposisjon kommer til syne i atferd eller symptomer på ulike tidspunkt i barns utvikling, og sammenhengen med utviklingen av nevroutviklingstilstander. Vi skal undersøke perioden fra spedbarnsalder til ungdomsår og ung voksen alder.

Prosjektet benytter data fra den norske mor, far og barn studien, som gir oss en unik mulighet til å forstå utviklingen i den generelle befolkningen. Vi ønsker å frembringe mer kunnskap og forståelse av de langsiktige utviklingslinjene og konsekvensene til barn med genetisk predisposisjon for nervroutviklingstilstander, inkludert kjønnsforskjeller og miljøfaktorer som fremmer positiv utvikling.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i EXTEND-prosjektet ledes av doktorgradsstipendiat Stian Barbo Valand, prosjektleder og hovedveileder Alexandra Havdahl, og medveiledere Helga Ask og Laurie Hannigan

EXTEND

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Alexandra Havdahl, PaGE
forskningsgruppeleder ved LDS,
Senterleder PsychGen, FHI, Forsker

Prosjektdeltakere

Stian Barbo Valand, stipendiat, LDS
Anita Thapar, professor Cardiff
University
Lucy Riglin, Forsker Cardiff
University
Ted Reichborn-Kjennerud, ph.d.,
seniorforsker ved FHI
Vanessa Hus Bal, Associate
Professor Rutgers University
Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Helga Ask, seniorforsker, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS
Laurie Hannigan, Forsker LDS
Somer Bishop, Associate Professor
University of California Los Angeles
George Davey Smith, ph.d.,
professor ved University of Bristol
Helga Ask, ph.d., seniorforsker ved
FHI

***Stian Barbo Valand, ph.d.-
stipendiat***

Postdoktorprosjekt

Exploring multimorbidity in early-life through genetic epidemiology (EMERGENT)

Multimorbiditet - sammenfall mellom flere ulike diagnoser - er vanlig i helsetjenesten, men lite studert i barne- og ungdomsalder.

Hovedmålet med EMERGENT er å gi evidens for å styrkebeslutningsgrunnlaget for hvordan og hvorfor multimorbiditet oppstår tidlig i livet, og med hvilke konsekvenser.

Prosjektet har tre underliggende mål:

- 1) Estimere forekomst av tidlig multimorbiditet, beskrivelse av vanlige mønstre og utviklingsveier;
- 2) 2) Utforske årsaker til multimorbiditet;
- 3) 3) Undersøke korrelatene og konsekvensene av tidlig multimorbiditet.

Det sekundære målet med prosjektet er å utvikle et internasjonalt forskningskonsortium for å studere tidlig multimorbiditet ved bruk av kohortdata og tilknyttede registre.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskingen i EMERGENT-prosjektet ledes av seniorforsker Laurie Hannigan, og postdoktor Daniela Bragantini.

EMERGENT

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Laurie Hannigan, Seniorforsker

Prosjektdeltakere

Daniela Bragantini, forsker og postdoc, LDS
Alexandra Havdahl, ph.d., forskningsgruppeleder og medveileder, LDS, FHI, UiO
Bjørn Olav Åsvold, MD, PhD, professor, NTNU
Anne-Siri Øyen, ph.d., psykologspesialist, LDS
Eivind Ystrøm, PhD, professor, UiO
Marianne van den Bree, PhD og professor, Cardiff University
Camila Stoltenberg, PhD, FHI
Ted Reichborn-Kjennerud, ph.d., seniorforsker ved FHI
Ragnar Nesvåg, PhD, FHI
Andrew McIntosh, PhD, professor, Centre for Clinical Brain Sciences.
John MacLeod, PhD, Professor, University of Bristol
Thalia Eley, ph.d., professor ved King's College London
Neil Davies, ph.d., forsker ved University of Bristol
George Davey Smith, ph.d., professor ved University of Bristol
Anders Børghlum, PhD, professor, Aarhus University
Ben Michael Brumpton, PhD, Associated professor, NTNU
Andrew Boyd, ALSPAC
Ole Andreas Andreassen, MD, PhD, Professor, NORMENT

Doktorgradsprosjekt

Understanding the aetiology of Childhood self-HARM in the general population: An epidemiological approach (CHARM)

Forekomsten av selvskading hos unge øker med alderen, mens alderen for å begynne med selvskading synker. Forebygging og tidlig identifisering av selvskading er avgjørende for å forhindre ytterligere negative utfall. Mesteparten av forskningen til dags dato har fokusert på selvskading i ungdoms- og voksenlivet. Lite er kjent om forekomsten av selvskading hos barn i befolkningen generelt, risikofaktorer og kunnskap om utfall.

Hovedmålet med CHARM-prosjektet er å bedre forstå selvskading i barndommen og identifisere intervensjoner for å forhindre at det skjer. Dette vil oppnås gjennom tre mål:

1. Karakteriser barndommens selvskading – estimer utbredelsen, utholdenhet, endringsmønstre og assosiasjoner til andre mentale helsetrekk.
2. Identifiser risiko og beskyttende faktorer – ved å bruke longitudinelle kohortdata fra den norske mor, far og barn studien kan vi teste tidligere hypoteser så vel som nye prediktorer.
3. Forstå hvordan man fremmer motstandskraft – vi vil identifisere beskyttende faktorer som reduserer genetisk risiko for selvskading i barndommen.

Prosjektet er en del av forskningsgruppen PaGE ved Nic Waals Institutt, ledet av Alexandra Havdahl. Forskningen i CHARM-prosjektet ledes av forsker Robyn Wootton og doktorgradsstipendiat Anastasia Izotova. Doktorgradkandidaten har Robyn Wootton som hovedveileder, og Alexandra Havdahl som medveileder.

CHARM

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Robyn Wootton, Forsker

Prosjektdeltakere

Anastasia Izotova , PhD stipendiat
Alexandra Havdahl, ph.d.,
forskningsgruppeleder og
medveileder, LDS, FHI og UiO
Robyn Wootton, postdoktor, LDS
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, LDS
George Davey Smith, ph.d.,
professor ved University of Bristol
Helga Ask, ph.d., seniorforsker ved
FHI
Torkild Hovde Lyngstad, PhD,
Professor, UiO
Becky Mars, PhD, Postdoc,
University of Bristol
Ted Reichborn-Kjennerud, ph.d.,
seniorforsker ved FHI
Anne Reneflot, PhD, forsker, FHI
Kim Stene-Larsen, PhD, forsker, FHI
Line Indrevoll Stänicke, PhD,
psykologspesialist,
førsteamanuensis UiO

Anastasia Izotova, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Causes, development and consequences of sleep problems and fatigue: The SAFE project

Søvnproblemer og utmattelse er utbredt og øker over tid, og er assosiert med funksjonsnedsettelse, redusert livskvalitet og risiko for selvmord. En avgjørende barriere for å utvikle effektive forebyggings- og behandlingsintervensjoner er at årsaksmekanismene som ligger til grunn for utviklingen av søvnproblemer og utmattelse stort sett er ukjente. SAFE-prosjektet er designet for å møte denne utfordringen. Prosjektet er i en unik posisjon til å fremme forståelsen av opprinnelsen, fremveksten og konsekvensene gjennom bruk av prospektive, longitudinelle data fra verdens største svangerskapskohort, den norske mor, far og barn-kohorten (MoBa).

Målet med SAFE-prosjektet er å øke vår forståelse av mekanismene bak søvnproblemer og utmattelse. Spesifikt vil SAFE-prosjektet se på:

1. Undersøke den genetiske påvirkningen på søvnproblemer og utmattelse fra fødsel til voksen alder hos menn og kvinner.
2. Undersøke hvilke genetiske og miljømessige faktorer som bidrar til sammenfall mellom søvnproblemer og utmattelse og andre helseutfordringer.
3. Identifisere årsaksfaktorer og konsekvenser av søvnproblemer og utmattelse.
4. Undersøke genetiske og miljømessige veier for overføring mellom generasjoner.

SAFE

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Laurie Hannigan, seniorforsker
Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Elizabeth Claire Corfield,
Lovisenberg, FHI
Alexandra Havdahl, ph.d.,
cand.psychol,
Lovisenberg og
Folkehelseinstituttet,
Helga Ask, FHI, UiO
Ziada Ayorech, UiO,
Siri Eldevik Håberg, FHI,
Maria Christine Magnus, FHI, Per
Magnus, FHI, Ruth Michell, Bristol
University, Ted Reichborn-
Kjennerud, FHI, Børge Sivertsen,
FHI, NTNU, Helse Fonna HF, Patrick
Sullivan, Karolinska Institutet og
University of North Carolina at
Chapel Hill, Lill-Iren Schou
Trogstad, FHI
Anne-Siri Øyen, ph.d.,
psykologspesialist, Lovisenberg
Ole A. Andreassen, Universitetet i
Oslo
George D. Smith, Bristol, UK
Neil Davies, Bristol, UK

Laurie Hannigan, forsker

Postdoktorprosjekt

Gaining insights into immunological processes implicated in neurodevelopmental conditions using autoimmune conditions as blueprints (The Blueprint Project)

Blueprint-prosjektet har som mål å identifisere immunologiske prosesser som ligger til grunn for årsakene til og konsekvensene av nevroutviklingstilstander. For å oppnå dette vil prosjektet utnytte kraften i helseregister-, fødselskohort- og biobankdata og anvende en kombinasjon av observasjons-, genetiske og molekylærepidemiologiske tilnærminger. Over 240 millioner mennesker globalt har nevroutviklingstilstander som autisme og ADHD. Disse individene har dobbelt så stor sannsynlighet for å få en livstruende helsetilstand som den generelle befolkningen (f.eks. hjerte- og karsykdommer), mens kvaliteten på helsehjelpen de mottar er betydelig dårligere. En viktig årsak til dette er vår begrensede forståelse av de biologiske prosessene som er involvert i nevroutviklingstilstander, noe som fører til et fravær av skreddersydde tilnærminger til diagnostisering og oppfølging.

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Robyn Wootton, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Christina Dardani, postdoktor
Ragnhild Eek Brandlistuen, FHI
Elizabeth Corfield, University of Bristol
George Davey Smith, University of Bristol
Laurie Hannigan, LDS, FHI
Alexandra Karoline Saasen Havdahl, LDS, FHI
Per Magnus, FHI
Siri Mjaaland, FHI
Lill-Iren Schou Trogstad, FHI
Eivind Ystrøm, UiO, FHI
Robyn Wootton, LDS, University of Bristol

Christina Dardani, postdoktor

Doktorgradsprosjekt

The co-occurrence and shared genetics between Neurodevelopmental conditions And Neurodegenerative disorders (NANO)

NANO-prosjektet søker å forstå sammenhengen mellom nevroutviklingstilstander, som ADHD og autisme, og nevrodegenerative tilstander i voksen alder. Ved å fokusere på både genetiske predisposisjoner og miljøfaktorer, forsøker vi å identifisere direkte eller indirekte årsaksforhold og modifierbare faktorer som kan lede til ny kunnskap og forbedret klinisk praksis.

Avdeling:

Nic Waals Institutt

Finansiering:

Helse Sør-Øst RHF

Prosjektleder:

Alexandra Havdahl, Lovisenberg

Prosjektdeltakere:

Martin Scheiene, Ph.d.-stipendiat
Asta Kristine Håberg St. Olav,
Knut Jørgen Bjuland, LDS,
Vegard Skirbekk, FHI, UiO,
Ole Andreas Andreassen, UiO
Laurie Hannigan, LDS, FHI
Alexandra Karoline Saasen
Havdahl, LDS, FHI

Martin Scheiene, phd. stipendiat

Forskningsresultater PaGE 2024

- Askelund, A. D., Wootton, R. E.,** Torvik, F. A., Lawn, R. B., Ask, H., **Corfield, E. C.,** Magnus, M. C., Reichborn-Kjennerud, T., Magnus, P. M., Andreassen, O. A., Stoltenberg, C., Davey Smith, G., Davies, N. M., **Havdahl, A., & Hannigan, L. J.** (2024). Assessing causal links between age at menarche and adolescent mental health: a Mendelian randomisation study . *BMC Medicine*, 22, 27. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12916-024-03361-8>
- Ayorech, Z., Torvik, F. A., **Cheesman, R.,** Eilertsen, E. M., Valstad, M., **Bjørndal, L. D.,** Røysamb, E., **Havdahl, A., & Ystrøm, E.** (2024). The structure of psychiatric comorbidity without selection and assortative mating . *Translational Psychiatry*, 14(1), 1-9. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s41398-024-02768-4>
- Bakken, N. R., Parker, N., **Hannigan, L. J.,** Hagen, E., Parekh, P., Shadrin, A., Jaholkowski, P. P., Frei, E., Birkenæs, V., Hindley, G., **Hegemann, L., Corfield, E. C.,** Tesli, M. S., **Havdahl, A., & Andreassen, O. A.** (2024). Childhood trajectories of emotional and behavioral difficulties are related to polygenic liability for mood and anxiety disorders . *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 66(3), 350-365. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/jcpp.14063>
- Barry, C.-J. S., Walker, V. M., Burden, C., **Havdahl, A., & Davies, N. M.** (2024). Genetic Insights Into Perinatal Outcomes of Maternal Antihypertensive Therapy During Pregnancy . *JAMA Network Open*, 7(8), 1-18. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1001/jamanetworkopen.2024.26234>
- Bjørndal, L. D., Eilertsen, E. M., Ayorech, Z., **Cheesman, R.,** Ahmadzadeh, Y. I., Baldwin, J. R., Ask, H., **Hannigan, L. J.,** McAdams, T. A., **Havdahl, A.,** Nes, R. B., Røysamb, E., & Ystrøm, E. (2024). Disentangling direct and indirect genetic effects from partners and offspring on maternal depression using trio-GCTA . *Nature Mental Health*, 2(4), 417-425. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s44220-024-00207-3>
- Boer, O. D., Wiker, T., Bukhari, S., Kjelkenes, R., Timpe, C. M. F., Voldsbekk, I., Skaug, K.-A., Bøen, R., Karl, V., Moberget, T., Franken, I., Westlye, L. T., Marroun, H. E., **Huster, R. J., & Tamnes, C. K.** (2024). Neural markers of error processing relate to task performance, but not to substance-related risks and problems and externalizing problems in adolescence and emerging adulthood . *Developmental Cognitive Neuroscience*, 71, 13. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.dcn.2024.101500>
- Burke, C., Freeman, T. P., Sallis, H., **Wootton, R. E.,** Burnley, A., Lange, J., Lees, R., Sawyer, K., & Taylor, G. M. J. (2024). Associations of cannabis use, tobacco use, and incident anxiety, mood, and psychotic disorders: a systematic review and meta-analysis . *Psychological Medicine*, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1017/S0033291724002587>
- Cadman, T., Avraam, D., Carson, J., Elhakeem, A., Grote, V., Guerlich, K., Guxens, M., Howe, L. D., Huang, R.-C., Harris, J. R., Houweling, T. A. J., Hyde, E., Jaddoe, V., Jansen, P. W., Julvez, J., Koletzko, B., Lin, A., Margetaki, K., Melchior, M., **Wootton, R., . . . Strandberg-Larsen, K.** (2024). Social inequalities in child mental health trajectories: a longitudinal study using birth cohort data 12 countries . *BMC Public Health*, 24, 11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12889-024-20291-5>
- Chen, T., Oginni, O. A., **Hannigan, L. J.,** Eley, T. C., Maggs, J. L., Linden-Carmichael, A. N., & Neiderhiser, J. M. (2024). Developmental trajectories of child and adolescent emotional problems: associations with early adult alcohol use behaviors . *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 66(1), 85-97. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/jcpp.14034>
- D'Urso, S., **Wootton, R.,** Ask, H., Brito Nunes, C., Andreassen, O. A., Hwang, L.-D., Moen, G.-H. Ø., Evans, D. M., & **Havdahl, A.** (2024). Mendelian randomization analysis of maternal coffee consumption during pregnancy on offspring neurodevelopmental difficulties in the Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study (MoBa) . *Psychological Medicine*, 54(12), 3548-3561. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1017/S0033291724002216>
- Ferschmann, L., Grydeland, H., MacSweeney, N., Beck, D., Bos, M. G. N., Norbom, L. B., Aksnes, E. R., Bekkhus, M., **Havdahl, A.,** Crone, E. A., von Soest, T., & Tamnes, C. K. (2024). The importance of timing of socioeconomic disadvantage throughout development for depressive symptoms

- and brain structure . *Developmental Cognitive Neuroscience*, 69. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.dcn.2024.101449>
- Frach, L., Barkhuizen, W., Allegrini, A. G., Ask, H., **Hannigan, L. J.**, Corfield, E. C., Andreassen, O. A., Dudbridge, F., Ystrøm, E., **Havdahl, A.**, & Pingault, J.-B. (2024). Examining intergenerational risk factors for conduct problems using polygenic scores in the Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study . *Molecular Psychiatry*, 29, 951-961. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s41380-023-02383-7>
- Friel, C., Leyland, A. H., Anderson, J. J., **Havdahl, A.**, Brantsæter, A. L., & Dundas, R. (2024). Healthy Prenatal Dietary Pattern and Offspring Autism . *JAMA Network Open*, 7(7), 15. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1001/jamanetworkopen.2024.22815>
- Hegemann, L., Corfield, E. C., Askelund, A. D.**, Allegrini, A. G., Askeland, R. B., Ronald, A., Ask, H., St Pourcain, B., Andreassen, O. A., **Hannigan, L. J.**, & **Havdahl, A.** (2024). Genetic and phenotypic heterogeneity in early neurodevelopmental traits in the Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study . *Molecular Autism*, 15(1), 15. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s13229-024-00599-0>
- Hernaez Camba, A., Skåra, K. H., Page, C. M., Mitter, V. R., Hernández, M. H., Magnus, P. M., Njølstad, P. R., Andreassen, O. A., **Corfield, E. C.**, **Havdahl, A.**, Næss, Ø. E., Brumpton, B., Åsvold, B. O., Lawlor, D. A., Fraser, A., & Magnus, M. C. (2024). Parental genetically predicted liability for coronary heart disease and risk of adverse pregnancy outcomes: a cohort study . *BMC Medicine*, 22, 11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12916-023-03223-9>
- Hernandez, M. H., Cohen, J. M., Skåra, K. H., Grindstad, T. K. W., Lee, Y., Magnus, P., Njølstad, P. R., Andreassen, O. A., **Corfield, E. C.**, **Havdahl, A.**, Molden, E., Furu, K., Magnus, M. C., & Hernaez Camba, A. (2024). Placental efflux transporters and antiseizure or antidepressant medication use impact birth weight in MoBa cohort . *iScience*, 27(3), 10. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.isci.2024.109285>
- Hughes, A. M., Torvik, F. A., van Bergen, E., **Hannigan, L. J.**, **Corfield, E. C.**, Andreassen, O. A., Ystrøm, E., Ask, H., Smith, G. D., Davies, N. M., & **Havdahl, A.** (2024). Parental education and children's depression, anxiety, and ADHD traits, a within-family study in MoBa . *npj Science of learning*, 9, 9. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s41539-024-00260-8>
- Ivarsdottir, E. V., Gudmundsson, J., Tragante, V., Sveinbjornsson, G., Kristmundsdottir, S., Stacey, S. N., Halldorsson, G. H., Magnusson, M. I., Oddsson, A., Walters, G. B., Sigurdsson, A., Saevarsdottir, S., Beyter, D., Thorleifsson, G., Halldorsson, B. V., Melsted, P., Stefansson, H., Jonsdottir, I., Sørensen, E., **Havdahl, A.** . . . Stefansson, K. (2024). Gene-based burden tests of rare germline variants identify six cancer susceptibility genes . *Nature Genetics*, 56(11), 2422-2433. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s41588-024-01966-6>
- Khouja, J. N., Sanderson, E., **Wootton, R. E.**, Taylor, A. E., Church, B. A., Richmond, R. C., & Munafò, M. R. (2024). Estimating the health impact of nicotine exposure by dissecting the effects of nicotine versus non-nicotine constituents of tobacco smoke: A multivariable Mendelian randomisation study . *PLoS Genetics*, 20(2), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1371/journal.pgen.1011157>
- Ljøsne, I. S. B., Fredheim, N. A. G., Jevne, C. A., Kleven, B. M., Charles, M. A., Felix, J. F., Flaig, R., García-Portilla, M. P., **Havdahl, A.**, Islam, S., Kerr, S. M., Meder, I. K., Molloy, L., Morton, S., Pizzi, C., Rahman, A., Willemsen, G., Wood, D., & Harris, J. R. (2024). Participant engagement and involvement in longitudinal cohort studies: qualitative insights from a selection of pregnancy and birth, twin, and family-based population cohort studies . *BMC Medical Research Methodology*, 24, 13. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12874-024-02419-8>
- Monson, A., James, R. J. E., **Wootton, R. E.**, & Newall, P. (2024). Illusion of Control or Passive Superstition? A Comparison of Two Explanations for Irrational Gambling Beliefs . *Psychology of Addictive Behaviors*, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1037/adb0001036>
- Mthethwa, M., Mbeye, N. M., Effa, E., Arikpo, D., Blose, N., Brand, A., Chibuzor, M., Chipojola, R., Durao, S., Esu, E., Kallon, I. I., Kunje, G., Lakudzala, S., Naude, C., Leong, T. D., Lewin, S. A.,

- Mabetha, D., McCaul, M., Meremikwu, M., . . . Kredo, T. (2024). Newborn and child health national and provincial clinical practice guidelines in South Africa, Nigeria and Malawi: a scoping review . *BMC Health Services Research*, 24(1), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12913-024-10682-0>
- Pettersen, J. H., **Hannigan, L. J.**, Gustavson, K., Lund, I. O., Pearson, R. M., Jensen, P., Nesvåg, R., Brandlistuen, R. E., & Ask, H. (2024). COVID-19 Pandemic Quarantines and Mental Health among Adolescents in Norway . *JAMA Network Open*, 7(7), 13. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1001/jamanetworkopen.2024.22189>
- Pettersen, J. H., **Hegemann, L.**, Gustavson, K., Lund, I. O., Jensen, P., Bulik, C. M., Andreassen, O. A., **Havdahl, A.**, Brandlistuen, R. E., **Hannigan, L. J.**, & Ask, H. (2024). Eating Problems Among Adolescent Boys and Girls Before and During the Covid-19 Pandemic . *International Journal of Eating Disorders*, 58(1), 193-205. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1002/eat.24314>
- Quintana, D., Glaser, B. D., Kang, H., **Bull, E. M.**, Audunsdottir, K., Sartorius, A. M., & Barth, C. (2024). The interplay of oxytocin and sex hormones . *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 163, 1-18. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.neubiorev.2024.105765>
- Reed, Z. E., **Wootton, R. E.**, Khouja, J. N., Richardson, T. G., Sanderson, E., Davey Smith, G., & Munafò, M. R. (2024). Exploring pleiotropy in Mendelian randomisation analyses: What are genetic variants associated with 'cigarette smoking initiation' really capturing? . *Genetic Epidemiology*, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1002/gepi.22583>
- Sunde, H. F., Eftedal, N. H., **Cheesman, R.**, **Corfield, E. C.**, Kleppestø, T. H., Seierstad, A. C., Ystrøm, E., Eilertsen, E. M., & Torvik, F. A. (2024). Genetic similarity between relatives provides evidence on the presence and history of assortative mating . *Nature Communications*, 15, 11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s41467-024-46939-9>
- Treur, J. L., Lukas, E., Sallis, H. M., & **Wootton, R. E.** (2024). A guide for planning triangulation studies to investigate complex causal questions in behavioural and psychiatric research . *Epidemiology and Psychiatric Sciences (EPS)*, 33, e61. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1017/S2045796024000623>
- Wootton, R. E.**, Dack, K., Jones, H. J., Riglin, L., Madley-Dowd, P., Borges, C., Pagoni, P., Roth, C., Brantsæter, A. L., Corfield, E. C., Stoltenberg, C., **Øyen, A.-S.**, Smith, G. D., Ask, H., Thapar, A., Stergiakouli, E., & **Havdahl, A.** (2024). Testing maternal effects of vitamin-D and omega-3 levels on offspring neurodevelopmental traits in the Norwegian Mother, Father and Child Cohort Study . *Psychological Medicine*, 54(12), 3323-3333. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1017/S0033291724001466>

ClinHealth

Clinical Health Research Alliance

ClinHealth-gruppen (Clinical Health Research Alliance) driver forskning innen Lovisenbergs kliniske virksomhet, med fokus på å imøtekomme behovene til pasienter og deres pårørende. Forskningsprofilen er tverrfaglig, grundig og translasjonell, og organisert i fire noder som adresserer ulike aspekter ved helsetjenesten. Gruppen bidrar aktivt til vitenskapelig kvalitet gjennom publiseringer, konferansepresentasjoner, samarbeid med anerkjente universiteter og institusjoner internasjonalt, samt søknader om ekstern finansiering gjennom forskningsmidler. De deltar også i nasjonale nettverk, samarbeidsprosjekter og partnerskap med ulike helseorganisasjoner. Disse aktivitetene bidrar til den bredere forskningen innen fagområder som er relevante for ClinHealth internasjonalt.

ClinHealth er videre delt inn i 4 undergrupper:

MindServe – Mental Health Innovation and Services
Research Venture

JointCare – Joint Research and Collaborative Excellence

Qualit – Quality of Life and Health Literacy

Unger Vetlesen Institute – Research group for internal
medicine

Clinical Health Research Alliance

- **MindServe**
- **JointCare**
- **Qualit**
- **UVI/Internal Medicine**

Mindserve - Mental Health Innovation and Services Research Venture

Forskerprosjekt

A multiple case-study of young peoples' experience of self-harm – paths into adulthood in regards of developmental disturbance, mental illness, and sociocultural involvement

Selvskade i ungdomstiden er økende, og er forbundet med psykiske lidelse og økt selvmordsfare. Det er behov for mer kunnskap om variasjon blant ungdom som skader seg. Denne studien bygger på en kvalitativ studie av ungdom (12-18 år) som skadet seg og som fikk oppfølging i psykisk helsevern for barn og unge i 2015-2016 (Stänicke, 2019). I denne oppfølgingsstudien intervjues deltagerne med åpne intervjuer, tilknytningsintervju og diagnostiske intervju fem år etter den første studien. Deltagerne er nå i aldersgruppen 18-23 år. Interpretativ phenomenological analysis (Smith, 2008) brukes som data-analyse. Studien vil spesielt analysere ulike utviklingsveier inn i voksen alder både når det gjelder form og innhold på selvskade, psykisk helse og lidelse, hverdagsfunksjon og mestring. Studien utforsker selvskade som en måte å håndtere utviklingsutfordringer når det gjelder selv- og kjønnsidentitet, og som en måte å uttrykke og dele vansker i en sosiokulturell kontekst og i et digitalt vennenettverk. Kunnskap om subgrupper og ulike utviklingsveier kan vise kompleksiteten i fenomenet selvskade, og være en støtte for pasienten, familien og klinikere for å forstå vanskene, samt informere om tilpasning av behandlingsintervensjoner for å øke selvtoleranse, nyansere mestring og praktisk støtte.

Unges erfaring av egen selvskade

Avdeling

Nic Waals Institutt,
ungdomsseksjonen

Prosjektleder:

Line Indrevoll Stänicke,
førsteamanuensis Psykologisk
institutt/UiO og psykologspesialist
LDS. Tilknyttet forskergruppen
Living the Nordic model og
Forskningsgruppe for
personlighetspsykiatri OUS/UiO

Prosjektdeltagere:

Nick Midgley, Professor University
College London
Elisabeth Staksrud, Institutt medier
og kommunikasjon, UiO
Frida Rø, postdoktor, UiO
Hanne Haavind, professor emeriti,
UiO
Siri Erika Gullestad, professor
emeriti, UiO

Line Stänicke, prosjektleder

Doktorgradsprosjekt

Alvorlig emosjonell dysregulering hos barn

Målet med prosjektet er å få bedre kunnskap om hva som gjør at noen barn har store vansker med å regulere følelsene sine, spesielt sinne. Slike reguleringsvansker vil bli undersøkt ved intervjuer og utredning av totalt 200 barn og deres familier og sammenlignet med barn uten slike vanskeligheter på henholdsvis NWI og på BUP Nord og Syd ved Oslo Universitetssykehus. Studien vil undersøke om disse barna har større problemer med å forstå egne og andres følelser, vansker med mentalisering og eksekutiv funksjonsvansker. Vi vil også kartlegge hvordan barna oppleves hjemme, i fritiden og på skolen. Tilknytningen mellom foreldre og barn vil også bli undersøkt. Kunnskapen fra dette prosjektet skal deretter brukes til å gi disse barna bedre hjelp.

Avdeling

Nic Waal

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Annika Melinder, professor og psykologspesialist

Prosjektdeltagere

Marit Coldevin,
psykologspesialist/seksjonsleder
ph.d.-stipendiat Lovisenberg
Jan Stubberud,
Professor/psykologspesialist,
Lovisenberg/UiO
Anne-Siri Øyen, psykologspesialist/
seksjonsleder/veileder,
Lovisenberg
Annika Melinder, professor/
psykologspesialist, OUS/UiO
Astrid Brænden, psykolog, ph.d.-
stipendiat, OUS

Marit Coldevin, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Eksekutiv kontrolltrening for ungdom med ADHD: En randomisert kontrollert effektivitetsstudie

ADHD (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder) er en av de vanligste nevro-utviklings-forstyrrelsene. Den kjennetegnes av tydelige og belastende vansker med konsentrasjon, hyperaktivitet og impulsivitet. ADHD er i stor grad arvelig, og vanlige genetiske variasjoner regnes som en viktig årsak.

Rundt 70 % av barn og unge med ADHD har også andre psykiske vansker, som atferdsproblemer, depresjon eller angst. En sentral utfordring ved ADHD er nedsatte «eksekutive funksjoner» – hjernens evne til å planlegge, regulere følelser, holde orden og fullføre oppgaver. Dette kan gjøre det vanskelig å strukturere skolearbeid, lage rutiner, styre følelser og gjennomføre daglige aktiviteter.

Nedsatte eksekutive funksjoner henger sammen med lavere skoleprestasjoner, psykiske plager, sosiale utfordringer og dårligere livskvalitet hos barn og unge med ADHD. Hos over halvparten varer disse vanskene også inn i voksen alder. Derfor er det viktig å rette behandling og tiltak mot eksekutive funksjoner.

Hovedmålene med prosjektet er å få mer kunnskap om psykisk helse hos ungdom, og å tilby en forskningsbasert behandling uten bruk av medisiner. Målet er å bedre den langsiktige fungeringen og livskvaliteten for unge med ADHD, som har økt risiko for psykiske tilleggsvansker, rusproblemer, lavere skoleprestasjoner, utfordringer med jobb og lavere livskvalitet sammenlignet med jevnaldrende uten ADHD.

Avdeling

Nic Waal

Prosjektleder

Merete Glenne Øie, Professor og psykolog UiO

Prosjektdeltagere

Agnete Dyresen, Ph.d.-stipendiat
Lovisenberg

Jan Stubberud, Professor og
Psykolog, LDS og UiO

Krister Fjermestad, Professor og
psykolog , LDS og UiO

Lars T. Westlye, UiO og OUS

Ingvild Haugen, Sykehuset
Innlandet

Elisabeth Haug, Sykehuset
Innlandet

Doktorgradsprosjekt

Empowering Autistic Youth with Personalized Intervention: A Randomized Controlled Trial (Empower Autistics)

De siste tiårene har det vært en stor økning i antall ungdommer som får diagnosen autismespekterforstyrrelse.

Autisme er en gjennomgripende nevroutviklingsforstyrrelse som kjennetegnes av gjentakende atferd og vansker med sosial kommunikasjon. Selv om mange unge med autisme har noen fellestrekk, er det store forskjeller i hvordan symptomene vises, i kognitiv fungering og psykisk helse. Dette gjør det utfordrende å tilpasse helsehjelpen på en god måte.

Hos de fleste varer autismen livet ut, og den kan gjøre det vanskeligere å leve selvstendig, påvirke den psykiske helsen negativt og redusere livskvaliteten.

Hovedmålet med *Empower Autistics* er å styrke unge med autisme og deres familier gjennom en tilpasset kartlegging, der de selv kan være med på å identifisere de viktigste utfordringene og sette mål for behandlingen.

Vi bruker begrepet "*empower*" for å flytte fokuset bort fra å se familiene som passive mottakere av hjelp, og heller gi dem mer innflytelse og eierskap i prosessen. Målet er å utvikle forskningsbaserte retningslinjer for helsehjelp til skolebarn med autisme, og å lage et standardisert, men fleksibelt og tilpasset behandlingsprogram som fagfolk i BUP kan bruke.

Avdeling

Nic Waal

Prosjektleder

Stian Orm, Ph.D. Førsteamanuensis ved UiO og Sykehuset Innlandet

Prosjektdeltagere

Benedicte Skirbekk, Ph.D. Overlege og Klinikkssjef NWI

Krister Fjermestad Professor og Psykolog, UiO

Karin Boson, Førsteamanuensis INN

Medarbeidere ved NWI:

Cecilie Lobben Munch, Psykologspesialist og lokal prosjektkoordinator ved NWI

Trude Aslaksen, Klinisk pedagog

Agnete Dyresen, Psykolog

Doktorgradsprosjekt

Terapeutfaktorer og utfall av terapi. Betydningen av terapeutfaktorer og terapeutisk allianse for behandlingsutfall for barn med angst

Doktorgradsprosjektet har som fokus å gå videre fra spørsmålet; om behandlingen virker *til hvordan den virker*. På denne måten kan forskningen knyttet til prosessfaktorer bidra til å videreutvikle og forbedre behandling for barn med angst. Det har vært lite prosessforskning når det gjelder terapi med barn, og det er derfor viktig å undersøke hvilke terapeut- og prosessvariabler som kan predikere effekt i behandlingen. Prosjektet ønsker videre å se på ulike virksomme mekanismer (fellesfaktorer/spesifikke faktorer) i terapi for å videreutvikle og forbedre terapeutiske intervensjoner hos målgruppen. Studien er en randomisert kontrollert studie gjennomført ved 5 BUPer i Oslo, Akershus og Telemark med 157 barn i alderen 7-13 år som gjennomgikk behandlingen. Barna oppfylte diagnosekriteriene for separasjonsangst, sosial fobi eller generalisert angst. Barna ble randomisert til individualterapi, gruppeterapi eller en ventelistegruppe. Prosjektet forventes å svare på følgende spørsmål:

1. Betydningen av terapeutens etterlevelse og kompetanse i forhold til effekt av kognitiv atferdsterapi med barn.
2. Effekt av terapeutisk allianse i kognitiv atferdsterapi med barn.
3. Prosessvariabler som mediatorer for behandlingseffekt i kognitiv atferdsterapi med barn.

Terapeutfaktorer og utfall av terapi

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Extrastiftelsen og NWI (20%)

Prosjektleder

Marianne Villabø, Ahus. Forankret ved R-BUP Øst og Sør

Prosjektmedarbeidere

Stine Harstad, ph.d.-stipendiat
NWI, Lovisenberg

Stine Harstad, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

SIBS-intervention for siblings and parents of children with chronic illness: A randomized controlled trial

Det overordnede målet for prosjektet er å implementere SIBS-manualen for søsken og foreldre til barn med kroniske lidelser i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

- Mål 1 er å bedre funksjonsnivået blant søsken og foreldre til barn med kroniske lidelser, gjennom å evaluere effekten av en manualbasert gruppeintervensjon for å bedre mental helse og livskvalitet blant søsken og foreldre til barn med kroniske lidelser i en randomisert kontrollert studie.

- Mål 2 er å forbedre kunnskapen om risikofaktorer for søsken og foreldre og gi ny innsikt i tilpasning blant søsken.

- Mål 3 er å gi helsepersonell og –myndigheter riktige verktøy for å møte søskens helsebehov, gjennom å utvikle gruppeleder-egenskaper som gir optimale effekter av intervensjonen gjennom veiledning og trening/opplæring.

Dobbelkompetanseprosjektet er del av et større internasjonalt prosjekt som ledes av Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo, hvor Lovisenberg sykehus er samarbeidspartnere.

SIBS

Avdeling

Nic Waals Institutt

Finansiering

Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo,
Nic Waals Institutt ved Lovisenberg

Prosjektleder

Krister Fjermestad, prosjektleder RCT, professor Universitetet i Oslo

Prosjektmedarbeidere

Solveig Kirchhofer, stipendiat
Psykologisk Institutt, psykolog Nic Waals Institutt, Lovisenberg
Torun M. VatnePhD, Spesialist i klinisk psykologi, Frambu kompetansesenter for sjeldne diagnoser

Solveig Kirchhofer, ph.d.-stipendiat

Andre forskningsprosjekter

Lovisenberg åpen dør policy: Utvikling og randomisert utprøving av en ny tjenestemodell for akutt psykisk helsevern

Unødig tvangsbruk kan gjøre at pasienter mister håp, eller mister troen på at det nytter å søke hjelp. Lovisenberg Åpen dør har som mål å redusere unødig bruk av tvang i akutt psykisk helsevern ved å gi pasientene økt frihet uten å redusere sikkerhet eller forsvarlighet. I åpen dør policy prioriteres pasientens frihet og selvbestemmelse. Bevegelsesfrihet synliggjøres ved at døren for inn- og utgang til avdelingen som hovedregel ikke er låst. Helsepersonell trenes i forebygging av tvangsbruk og gjør kontinuerlig vurdering av forsvarligheten av at pasienter har full bevegelsesfrihet. Den åpne døren kan gi pasienter økt mulighet til å forlate situasjoner som kan oppleves invaderende eller provoserende. Dette kan redusere sannsynligheten for konflikter mellom pasient og helsepersonell, og påfølgende tvangsbruk. Et underliggende mål for åpen dør policy er å bidra til å øke tilliten mellom akuttinnlagte pasienter og helsetjenesten, og motvirke stigmaet om at akutt psykisk helsevern er synonymt med å være innestengt.

Første steg i prosjektet har vært å utvikle en versjon av åpen dør policy som passer nordisk helsevesen, basert på åpen dør policy i akutt psykisk helsevern i Berlin og Basel. Arbeidet vil bygge på erfaringer fra både pasienter, ansatte, og pårørende. Prosjektet har som mål å påvirke både hvordan vi jobber inne på sykehuset og sammen med samarbeidspartene våre, hvordan vi trener på å bli bedre, og på hvordan pasientene tenker om vårt tilbud også utenom innleggelse. To akuttavdelinger vil prøve ut Åpen dør policy i ett år, og sammenligne med avdelinger som driver etter dagens modell ('beste praksis').

Etter det første året vil vi evaluere om åpen dør policy virker bedre, like godt som-, eller dårligere enn dagens 'beste praksis'. Om erfaringene er gode, vil vi ta modellen i bruk ved flere avdelinger og fortsette utvikling og evaluering i minimum tre år til. Fordi mange vil vite om økt frihet fører til økt rusbruk inne på sykehuset, ønsker vi å måle dette i hele prosjektperioden. Vi ønsker også å bruke registre til å sammenligne utviklingen i tjenestene på Lovisenberg, med nabosykehusene i Oslo.

Fordi prosjektet skal vurdere virkningen av nye helsetjenester på akutt innlagte pasienter, består deltakerne av alle pasienter som kvalifiserer til innleggelse i akutt psykisk helsevern på Lovisenberg i perioden prosjektet pågår.

LOADS

Avdeling

Klinikk for Psykisk Helsevern

Finansiering

Helse Sør-Øst

Norges Forskningsråd

Prosjektleder

Nikolaj Kunøe, Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Prosjektmedarbeidere

Hans Martin Nussle, Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Anne Marthe Indregard, postdoktor, Lovisenberg

Alle i Klinikk for Psykisk Helsevern, Lovisenberg

Nikolaj Kunøe, prosjektleder

Andre prosjekter

Ego development, personality trait structure and psychodynamic personality functioning: psychometric properties and their interrelated perspectives

This project aims to explore the relationship between measures of personality development, personality functioning and traits in the general population in order to better understand their interrelated perspectives. In the first two subprojects, we explore the relationship between ego development - a measure of psychosocial maturity and complexity - and the HEXACO model - a six-factor model of personality trait structure - and the hypothesis that HEXACO model predicts ego development above and beyond the more standard five-factor model. Furthermore, we explore both the relationships between ego development and levels of personality functioning as suggested in the DSM-V Alternative model of personality disorder (AMPD) and between ego development and higher-level personality functioning (i.e., wisdom-related personality characteristics, aspects of self-actualization, self-transcendence and eudaimonic well-being). In the third subproject, we independently investigate the psychometric properties of Norwegian translation of the Developmental Profile Inventory - a measure of psychodynamic personality functioning and development - and the Self and Interpersonal functioning scale - a measure of AMPD levels of personality functioning.

Avdeling

Avdeling for Poliklinikk, Senter for Psykisk Helse og Rus

Finansiering

Intern

Prosjektleder

Kai Leitemo

Prosjektdeltakere

Tore Pedersen, Bjørknes Høyskole
Rien Van, Laura van Riel,
Marika Polak og
Theo Ingenhoven fra The
Developmental Profile Foundation,
Amsterdam, Nederland.

Kai Leitemo, Dr. Polit

Joint Care - Joint Research and Collaborative Excellence

Annet prosjekt

A multidisciplinary intervention in total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial in osteoarthritis patients (MultiKnee trial)

Formålet med studien er å teste effekten av en kompleks, individualisert og tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som har kneartrose og er kandidater for operasjon med innsetting av kneprotese. Intervensjonen består av tre deler: 1) fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, 2) artroseskole og 3) mental trening levert digitalt i form av et e-terapiprogram.

Intervensjonen testes ut på 282 personer som er kandidater for kneprotesekirurgi i en trearmet randomisert kontrollert studie. Pasientene randomiseres til en av tre grupper: 1) Kun intervensjonen, 2) Kneprotesekirurgi fulgt av intervensjonen, eller 3) kneprotese fulgt av standard oppfølging (kontrollgruppe). Studien gjennomføres ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, Kysthospitalet Hagevik, Bergen og Martina Hansens hospital.

Studien vil gi kunnskap om hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon, eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan forbedre resultatet for pasientene. Dersom intervensjonen har effekt, kan den implementeres i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

MultiKnee PAIN

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Helse Sør-Øst

Helse Vest

Norges Forskningsråd

Norwegian Symptom Management Network (NORMAN)

Kirsten Rønnings Legat

Prosjektleder

Maren Falch Lindberg

Arild Aamodt

Anners Lerdal

Prosjektdeltagere

Jan Stubberud, nevropsykolog LDS, 1. am. UiO; Søren Skou, forskningssjef/professor, University of Southern Denmark; Ove Furnes, overlege/professor, UiB; Caryl Gay, psykolog/senior forsker LDS/University of California, San Francisco; Petter Borchgrevink, professor, NTNU/St Olavs hospital Tone Rustøen, professor, UiO/Oslo universitetssykehus Mona Badawy, overlege dr. med, Kysthospitalet Hagevik; Turid Rognsvåg, sjefsfysioterapeut/ph.d.-stipendiat Kysthospitalet Hagevik; Nina Jullum Kise, overlege/forsker, Martina Hansens Hospital; Julianne Helene Lillegård, forskningssykepleier, LDS; m.fl.

Maren Falch Lindberg,
seniorforsker

Doktorgradsprosjekt

Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial)

Det overordnede formålet med studien er å teste effekten av en tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som har kneartrose og er kandidater for operasjon med innsetting av kneprotese. Intervensjonen består av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med undervisning, og mental trening levert digitalt (e-terapi). Intervensjonen vil testes ut i stedet for eller i tillegg til kirurgi.

Trening er førstelinjebehandling for pasienter med artrose. De som gjennomgår kneprotesekirurgi skal ha forsøkt trening før de kan regnes som kandidater for kirurgi. Bedre funksjon er et viktig mål for mange pasienter med kneartrose. Dette doktorgradsprosjektet (MultiKnee ADL) skal vurdere intervensjons effekt på fysisk aktivitet målt med aktivitetsmålere, samt dagliglivets aktiviteter (ADL). Studien gjennomføres ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, Kysthospitalet Hagevik, Bergen og Martina Hansens hospital.

Studien vil gi viktig kunnskap om artrosepasienters aktivitetsnivå før operasjon, samt hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, bidrar til økt fysisk aktivitetsnivå og bedre funksjon i hverdagen for pasienter som har så alvorlig kneartrose at de er kandidater for protesekirurgi.

MultiKnee ADL

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Norges Forskningsråd

Prosjektledere

Maren Falch Lindberg

Anners Lerdal

Arild Aamodt

Prosjektdeltagere

Jan Egil Stubberud, seniorforsker, UiO; Søren Skou, forskningssjef/Professor;

Ove Furnes, overlege/professor, Universitetet i Bergen; Nina Kise, overlege, Martina Hansens Hospital; Caryl Gay,

seniorforsker/psych, LDS/ UC San Fransisco, USA; Tone Rustøen, professor, UiO; Petter Borchgrevink, professor; Milada Cvancarova Småstuen, Biostatistiker; Mona Badawy, overlege dr. med. Kysthospitalet i Hagevik; Ingvild Buset Bergvad, fysioterapeut, ph.d.-stipendiat m. fl.

Ingvild Buset Bergvad, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Effectiveness and cost-effectiveness of a multidisciplinary intervention and subsequent use of health care resources in patients on waiting list for total knee arthroplasty – a multicenter, randomized controlled trial (The MULTI-KNEE Trial)

Det overordnede formålet med studien er å teste effekten av en tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som har kneartrose og er kandidater for operasjon med innsetting av kneprotese.

Intervensjonen består av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening levert digitalt (e-terapi).

Intervensjonen vil testes ut i stedet for eller i tillegg til kirurgi.

MultiKnee ECO skal vurdere kostnadseffektiviteten av intervensjonen, både som erstatning for, og komplement til operasjon, i relasjon til dagens praksis. Studien gjennomføres ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, Kysthospitalet Hagevik, Bergen og Martina Hansens hospital.

Studien vil gi viktig kunnskap om kostnader knyttet til pasientforløp ved kneprotesekirurgi, samt hvorvidt intervensjonen, enten ved å utsette operasjon eller ved kirurgi forsterket med intervensjonen, kan være et kostnadseffektivt behandlingstilbud for pasienter som er satt opp til behandling med kneprotese.

MultiKnee ECO

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Norges Forskningsråd

Prosjektledere

Maren Falch Lindberg

Anners Lerdal

Arild Aamodt

Prosjektdeltagere

Heidi Holmen, professor, OsloMet;

Jon Magnussen, professor, NTNU;

Arild Aamodt, overlege kirurgi, LDS

Caryl Gay, seniorforsker/psych,

LDS/ UC San Fransisco, USA;

Milada Cvancarova Småstuen,

Biostatistiker; Alexander Eikrem-

Lüthi, sykepleier,

helseinformatiker, ph.d.-stipendiat m. fl.

Alexander Eikrem-Lüthi, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Digital health literacy in patients with hip or knee osteoarthritis undergoing a health management intervention: the MultiKnee-HL Study

Det overordnede formålet med studien er å teste effekten av en tverrfaglig intervensjon rettet mot pasienter som har kneartrose og er kandidater for operasjon med innsetting av kneprotese.

Intervensjonen består av fysisk aktivitet basert på AktivA modellen, kombinert med mental trening levert digitalt (e-terapi).

Intervensjonen vil testes ut i stedet for eller i tillegg til kirurgi.

Helsepersonell er et knapphetsgode og digitale løsninger for egenmestring har potensiale for et stadig større antall pasienter med artrose. MultiKnee HL skal undersøke nivå av helsekompetanse hos pasienter med hofte og kneprotesekirurgi, sammenhenger med eksekutive funksjoner og mestringsstil, samt endringer i digital helsekompetanse 6 måneder etter gjennomføring av en digital helsemestringsintervensjon.

Studien vil gi viktig kunnskap om pasienters digitale ferdigheter og helsekompetanse, og vil danne et viktig fundament for hvordan vi kan utvikle digitale intervensjoner for pasienter med artrose, som er tilpasset deres digitale ferdigheter og nivå av helsekompetanse. Dette er et viktig fundament for utvikling av fremtidens digitale og bærekraftige helsetjenester.

MultiKnee HL

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektledere

Maren Falch Lindberg

Prosjektdeltagere

Therese Finstad Aamli, Ph.d.-stipendiat LDS

Marie Hamilton Larsen, professor, LDH; Jan Stubberud, professor, UiO; Arild Aamodt, overlege kirurgi, LDS Caryl Gay, seniorforsker/psych, LDS/ UC San Fransisco, USA; Milada Cvancarova Småstuen, Biostatistiker; Therese Finstad Aamli, sykepleier, ph.d.-stipendiat m. fl.

Doktorgradsprosjekt

Prognostiske faktorer og pasientopplevelser knyttet til smerter og fysisk funksjon etter kneproteseoperasjon

En av fem pasienter opplever smerter og redusert fysisk funksjon etter kneproteseoperasjon. For å forbedre behandlingsresultatet, er det nødvendig å identifisere pasienter med økt risiko før operasjonen, slik at det kan iverksettes målrettede og forebyggende tiltak før pasienten blir operert. For å identifisere risikofaktorer er det utført systematiske oversiktsundersøkelser og meta-analyser i løpet av det første året etter kneprotesekirurgi, samt en prospektiv observasjonsstudie som undersøkte risikofaktorer for smerte og fysisk funksjon ved fem år. I tillegg ble en sub-gruppe av pasienter som rapporterte vedvarende smerte etter operasjonen intervjuet om deres opplevelse av smerter og livserfaringer før kneproteseoperasjon. Studiens funn bør evalueres i et risikovurderingsverktøy før det anvendes i klinisk sammenheng for å identifisere pasienter med økt risiko for utilsiktet utfall etter kneproteseoperasjon. Dette kan potensielt fremme mer målrettet behandlingsplanlegging og forbedre pasienttilfredsheten etter operasjonen.

Unni Olsen disputerte 18. januar 2024 ved Det Medisinske Fakultet, Universitetet i Oslo.

Avdeling

Kirurgisk Klinikkk

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Annars Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere:

Unni Solveig Johansen Olsen, ph.d.-
stipendiat Lovisenberg

Maren Falch Lindberg, postdoktor,
fagutviklingssykepleier Lovisenberg

Arild Aamodt, dr. med.,
overlege, Lovisenberg,
Øystein Skare, ph.d., Lovisenberg
Jens Ivar Brox, dr. med., professor
II Universitetet i Oslo, leder Nakke
og Ryggpoliklinikken OuS

Ove Furnes, dr. med., professor
UiB, Avdelingsoverlege Ortopedisk
avdeling Haukeland Universitets-
sykehus, Nasjonalt register for
leddproteser

Eva Marie Louise Denison,
ph.d., Seniorforsker, FHI
Christopher J. Rose, Ph.D. C. St
Caryl Gay, ph.d. LDS, UCSF, USA
Kathryn A. Lee, ph.d., professor
Emeritus UCSF School of Nursing,
USA

Anders Kottorp, ph.d., dekan Helse
og Samfunn, Malmö Universitet
Jan Otto Veiseth og Richard
Madsen, brukerutvalget
Lovisenberg

Annars Lerdal, Professor UiO,
forskningssjef Lovisenberg

Unni Olsen, ph.d.- stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Effekten av ulike prinsipper for bakre stabilisering av kneprotese på funksjon og kinematikk; en prospektiv, randomisert klinisk studie

Dette forskningsprosjektet har et randomisert kontrollert prospektiv studie design. Deltakerne blir fordelt i tre grupper (studiearmer). Ved å sammenlikne pasientresultater i de tre gruppene tester studien tre ulike protesedesign; en som bevarer det bakre korsbåndet og to som ofrer det. De tre designene som inngår i studien brukes til daglig i behandling av pasienter med kneledds-slitasje. Vi ønsker å finne ut hvilket av disse som gir høyest pasientfornøydhets, minst sykkelighet og færrest komplikasjoner.

Vi skal også kartlegge hvordan bevegelsen i proteseleddet er når pasientene går opp ett trappetrinn. Dette skal vi undersøke med en spesial røntgenundersøkelse. Pasientene vil under operasjon bli trukket til å få en kneprotese med en av de tre ulike designene. Hvilket design pasienten får er ukjent for pasienten.

Yasser Rehman disputerte 5. april 2024 ved Det Medisinske Fakultet, Universitetet i Oslo.

Avdeling

Ortopedisk avdeling

Finansiering

Helse Sør-Øst

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Arild Aamodt, dr. med, avd.
overlege, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Yasser Rehman, ph.d. stipendiat,
Lovisenberg (bildet)

Maren Falch Lindberg, Lovisenberg

Anners Lerdal, Lovisenberg

Stephan Røhrl, Oslo

Universitetssykehus

Caryl Gay, Lovisenberg/ San
Francisco, USA

Yasser Rehman, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Fra cuffartropati til skulderprotese – en multisenter RCT

CARS-studien omfatter to randomiserte kontrollerte studier, hvorav én er multisenter, som undersøker hvilken skulderprotese som gir best resultater hos pasienter med skulderartrose (OA) b.la etter svikt i senemansjetten. I tillegg gjennomføres en 10-årig oppfølgingsstudie av pasienter som tidligere har fått senemansjetten reparert. Omtrent 20 % av disse reparasjonene tilheler ikke, og en ukjent, men betydelig andel av disse pasientene opplever økende smerter og nedsatt skulderfunksjon som til slutt krever skulderprotese (RSA).

En nyere operasjonsmetode, BIO-RSA, benytter bentransplantat under en av protesedelene og kan gi bedre funksjon, mindre smerte og økt bevegelighet. Forskningen på denne metoden er imidlertid svært begrenset. Et nyere alternativ er MIO-RSA, hvor man bruker metallkomponenter i stedet for beintransplantat. Tidligere studier viser imidlertid at bruk av metallkomponenter kan gi høyere komplikasjonsrate og økte kostnader tilknyttet kirurgi.

Studiene undersøker effektiviteten av BIO-RSA og MIO-RSA basert på pasientrapporterte utfall, klinisk funksjon og mikrostabilitet.

Pasientene rekrutteres fra tre norske ortopediske klinikker med høy kompetanse innen skulderkirurgi.

Prosjektet har betydelig innovasjonspotensial og forventes å bidra med viktig kunnskap som kan optimalisere behandlingen og forbedre resultatene for en stor og voksende pasientgruppe.

CARS

Avdeling

Kirurgisk klinikk, ortopedi

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Sigbjørn Dimmen, overlege,
Lovisenberg
Kjersti Kaul Jenssen, postdoktor og
overlege, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Kirsten Lundgreen, overlege,
Lovisenberg
Arild Aamodt, overlege,
Lovisenberg
Christian Owesen, overlege,
Lovisenberg
Hilde Apold, Telemark Sykehus
Birthe Marie Roang-Winjum,
Telemark Sykehus
Randi Holde, Haukeland
Universitetssykehus
Julianne Frøyen Lillegård,
Lovisenberg

Kjersti Kaul Jenssen, prosjektleder

Andre prosjekter

Effekt av skulderpacemaker på bakre skulderinstabilitet og skuldersmerter.

Skulderen er et komplekst ledd som stabiliseres ved koordinert aktivering av flere muskelgrupper som holder leddet på plass. Hvis samspillet mellom muskelgruppene svikter kan man utvikle skuldersmerter, redusert funksjon og instabilitet uten at det foreligger en skade av leddet. Instabilitet som følge av uhensiktsmessig aktivering av muskulaturen egner seg ikke for kirurgisk behandling. Skulderpacemakeren (SPM) er utviklet for å reetablere balansen i samspillet mellom den skulderstabiliserende muskulaturen. Denne virker ved sensorstyrt, målrettet aktivering av muskulatur med en elektrisk muskelstimulator.

Formål

Vi ønsker å kontrollere effekten av SPM på pasienter med bakre-nedre skulderinstabilitet. Per i dag har vi ikke noe godt behandlingsalternativ for disse. Pasientene planlegges trent etter produsentens anbefaling med SPM i 30 minutter etterfulgt av 30 minutter tilpasset trening uten SPM. Pasientene veiledes og følges opp av fysioterapeuter og manuellterapeuter på poliklinikken. For å kartlegge effekten av behandlingen vil pasientene fylle ut skulderevalueringsskjemaer ved behandlingsstart, etter 6 ukers behandling, 6 måneder, 1 år og 2 år.

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Ordinær klinisk drift

Prosjektleder

Kirsten Lundgreen

Prosjektdeltagere:

Øystein Skare

Anne Berger

Henrik Borchgrevink Lund

Kirsten Lundgreen, prosjektleder

Doktorgradsprosjekt

From rotator cuff surgery to reverse shoulder arthroplasty – clinical outcomes and radiological results

Rotator cuff (RC) skade er vanlig forekommende i befolkningen og kan gi redusert funksjon og smerter i skulderen. Artroskopisk sutur av skaden utføres i stor skala med gode kortidsresultater. Til tross for gode resultater, er det mange av senene som ikke gror eller som ryker på nytt. Det er få som har fulgt disse pasientene over tid, og de fleste resultater som er publisert er basert på små pasientkohorter. Ved Lovisenberg ble det i perioden 2010-2014 inkludert 733 pasienter til det lokale kvalitetsregisteret, alle operert for RC-skade. Vi gjør nå en oppfølgingsstudie av disse for å vurdere assosiasjon mellom radiologisk og klinisk resultat etter 2 år og klinisk resultat og utvikling av slitasje i skulderen etter 10 år. I tillegg planlegges det en registerstudie hvor man bruker tall fra Nasjonalt Register for Leddproteser. Her skal vi se på revisjonsrisikoen etter innsetting av reversert skulderprotese hos pasienter som tidligere har fått sydd en RC-skade, da man i det Danske proteseregisteret har funnet betydelig økt revisjonsrisiko hos denne pasientgruppen.

Prosjektet er et doktorgradsprosjekt i samarbeid mellom Lovisenberg Diakonale Sykehus og Sykehuset Telemark.

Avdeling

Kirurgisk klinikk, ortopedi

Finansiering

Helse Sør-Øst

Sophies Minde Ortopedi

Prosjektleder

Kjersti Kaul Jenssen, postdoktor og overlege, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Sigbjørn Dimmen, professor og overlege, UiO/Lovisenberg

Kirsten Lundgreen, overlege, Lovisenberg

Christian Owesen, overlege, Lovisenberg

Hilde Apold, overlege, Sykehuset Telemark

Randi Hole, overlege Haukeland Universitetssykehus/Nasjonalt Register for Leddproteser

Birthe Marie Roang-Winjum, PhD-stipendiat, Lovisenberg/Sykehuset Telemark/UiO

Andre prosjekter/samarbeidsprosjekt mellom MHH og LDS

Pasientenes vurdering av resultater etter rotator cuff sutur

Pasientenes egen vurdering av resultatet etter skulderkirurgi er sentral i evaluering av nytteverdien til inngrepet. Pasientrapporterte utfallsmål er en betegnelse på spørreskjemaer som brukes for å kartlegge pasientens subjektive gradering av symptomer som smerte og funksjon. Bruken av denne type spørreskjemaer er utbredt. Men det mangler informasjon om en behandlingseffekt som fanges opp med disse skjemaene sier noe om pasientens vurdering av behandlingsresultatet; er vedkommende fornøyd?

Formål

Hovedmål med dette prosjektet er å definere sammenhenger mellom de vanligst brukte utfallsmål og pasientens egen vurdering av resultatet etter kirurgisk senereparasjon (rotator cuff sutur) i skulderen. Et delmål er å kartlegge hvorvidt det er en sammenheng mellom pasientens opplevde resultat, bedring av utfallsmål og forventninger til operasjonsresultatet. Vårt andre delmål er å studere sammenhenger mellom oppnådd behandlingseffekt, pasientens opplevelse av denne og effekt på sykemeldingsbehov.

Med resultatene fra dette prosjektet kan vi gi bedre informasjon og veiledning til pasienter, behandlingsapparatet og myndighetene, og bidra med verktøy for planlegging av videre forskning. Reparasjon av seneskader i skulderen er et av flere inngrep hvis nytteverdi vurderes under myndighetenes pågående «Kloke valg» kampanje. Adekvat bruk av verktøy for evaluering av behandlingseffekt for pasientene vil stå sentralt for å sikre god, tilpasset behandling.

Prosjektet er et doktorgradsprosjekt i samarbeid mellom Martina Hansens Hospital og Lovisenberg Diakonale Sykehus.

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Martina Hansen Hospital har hovedansvar for drift og finansiering av studien. Delstudien ved LDS driftes innenfor ordinær klinisk virksomhet.

Prosjektleder

Stefan Moosmayer, Martina Hansens Hospital (MHH)

Prosjektdeltagere

Ingerid Baksaas Aasen, ph.d.-stipendiat, MHH
Kirsten Lundgreen, Lovisenberg
Øystein Skare, Lovisenberg
Maren Falch Lindberg, Lovisenberg
Are Hugo Pripp, Oslo
Universitetssykehus

Andre prosjekter

LATARJET's operasjon for fremre skulderinstabilitet; retrospektiv studie med 10-års oppfølging

Behandlingen av fremre skulder-instabilitet ved bentap i glenoid er utfordrende. Bløtvevsprosedyrer har vist dårligere resultater selv ved minimalt bentap i fossa glenoidale, noe som krever bentransplantasjonsteknikker for å gjenopprette stabiliteten i slike tilfeller. Vanlige benblokkprosedyrer inkluderer Latarjet-prosedyren. Latarjet-metoden oppnår stabilitet med benblokkeffekten av å flytte processus coracoideus til fremre glenoidkant, i tillegg bidrar slyngeeffekten av senene til ytterligere stabilisering av leddhodet på humerus. Latarjet-prosedyren har imidlertid blitt kritisert for å føre til redusert leddutslag i skulderen, skulderdyskinesi, potensiell nevrovaskulær skade og vanskeligere revisjonskirurgi. Det dessuten usikkerhet om Latarjet-prosedyren kan føre til raskere utvikling av artrose i glenohumeralleddet.

Formål

I perioden 2002-2009 er 122 pasienter operert ved Lovisenberg Sykehus med bruk av Latarjet's metode for fremre skulderstabilisering. Pasientene gjennomgår klinisk og radiologisk undersøkelse (CT) og fyller ut spørreskjemaer for pasient-rapporterte utfallsmål. Hovedmål er kliniske og radiologiske resultater med minimum 10 års oppfølging. Sekundært vil vi studere sammenheng mellom klinisk resultat og alder for 1. gangs skulderluksasjon, antall reluksasjoner, posisjon av benblokken, grad av tilheling av benblokken og grad av artrose på oppfølgingstidpunktet.

Avdeling

Kirurgisk klinikk

Finansiering

Ordinær klinisk drift

Prosjektleder

Ingebjørg L. Strand

Prosjektdeltagere:

Kirsten Lundgreen

QuaLit – Quality of Life and Health Literacy

Doktorgradsprosjekt

Mestring av fatigue hos slagpasienter med e-helseapp – en randomisert kontrollert studie

Det er etterlyst kontrollerte intervensjonsstudier som adresserer mestring av fatigue. Bruk av elektroniske apper kan være eksempel på mestringsstrategier som er anbefalt i kliniske retningslinjer.

Det finnes en del apper for fatigue på markedet, men ingen som kombinerer aktiviteter, måling av fatiguenivåer og kunstig intelligens for persontilpassing. Lovisenberg Diakonale Sykehus (Lovisenberg) har derfor i et samarbeid mellom initiativtaker Therese Moen, forskere ved Lovisenberg og IT-utviklere ved OUS utviklet en FatigueAct-app.

Overordnet mål for studien er: Videre persontilpassing av FatigueAct-app, versjon 1 for mestring av fatigue hos slagrammede. Prosjektet består av følgende delstudier:

1. Beskrive helsekompetanse og digital helsekompetanse hos et representativt utvalg av slagrammede som har vært innlagt norske sykehus. Identifisere både styrker og begrensninger.
2. Utvikle en prototype av FatigueAct-appen i et samarbeid mellom slagrammede med PSF, helsepersonell, IT teknikere og appdesignere.
3. Teste gjennomførbarhet og bruk av FatigueAct-appen, og etter ytterligere forbedring, teste appens effekt i å redusere fatigue blant slagrammede.

Datainnsamling i den første delstudien i FatigueAct er i slutfase.

FatigueAct er en delstudie i Norwegian Study of Fatigue After Stroke (NORFAST-dig).

Finansiering

Stiftelsen Dam

Prosjektleder

Anners Lerdal, professor
Lovisenberg Diakonale
Sykehus/UiO

Prosjektdeltagere

Jan Stubberud, professor
psykologisk institutt, UiO
Bent Indredavik, professor, St.
Olavs hospital
Marie Hamilton Larsen, professor
Lovisenberg Diakonale
Høgskole/UiO
Christine Råheim Borge, ph.d., 1.
amanuensis, Lovisenberg Diakonale
Høgskole/UiO
Pål Fugelli, senior ingeniør, ph.d.,
USIT-UiO

Anne-M Linnestad, ph.d.-stipendiat

Postdoktorprosjekt

Helsekompetanse: Nøkkelen til helse for personer med kronisk obstruktiv lungesykdom (KOLS)

Prosjektets mål er å utvikle og evaluere en skreddersydd samhandlingsintervensjon mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten til personer med KOLS. Prosjektet har fokus på «helsekompetanse» som forstås som individuelle og andre faktorer som påvirker personens evne til å finne, , forstå, vurdere og anvende informasjon om helse og helsetjenester for å treffe kunnskapsbaserte beslutninger relatert til egen helse.

I prosjektet ble personer med KOLS først intervjuet om deres «helsekompetanse» og tverrfaglig helsepersonell om «hvordan de følger opp helsekompetansebehov hos pasienter». Deretter besvarte 158 personer med KOLS et spørreskjema om helsekompetanse, livskvalitet og mestring. Disse resultatene ble deretter diskutert i en arbeidsgruppe for å identifisere helsekompetansebehov og – løsninger og det ble utarbeidet en intervensjon om hvordan personer med KOLS kan følges opp etter utskrivelse fra sykehus. Denne intervensjonen er testet i en randomisert kontroll studie for å undersøke om skreddersydd helseoppfølging og helseinformasjon til personer med kols kan redusere innleggelser og øke helsekompetanse, livskvalitet og gi helse økonomisk gevinst

Avdeling

Medisinsk avdeling

Finansiering

Stiftelsen Dam
Samhandlingsmidler fra Oslo kommune
Legatsmidler, Lovisenberg Universitetet i Oslo (UiO), avd. for tverrfaglig helsevitenskap
Kirsten Rønnings legatmidler Lovisenberg og bydelene Sagene, Grünerløkka, St. Hanshaugen og Gamle Oslo finansierer en 100% sykepleier stilling.

Prosjektleder

Christine Råheim Borge, Seniorforsker
Lovisenberg og førsteamanuensis avdeling for Tverrfaglig helsevitenskap, UiO

Prosjektdeltagere

Astrid K. Wahl, professor, Avdeling for tverrfaglig helsevitenskap, UiO
Marie H. Larsen, professor Lovisenberg Diakonale Høgskole
Richard Osborne, professor, Swinburne University, Australia
Eivind Engebretsen, professor UiO
Marit Andersen, professor, Oslo Universitetssykehus og UiO
Frode Gallefoss, professor/lungespes. Sørlandet sykehus
Eline Aas, professor og helseøkonoms, UiO
Torbjørn Moum, professor, professor emeritus, UiO

Christine Råheim Borge,
seniorforsker

Doktorgradsprosjekt

Arbeidsrelaterte faktorerers påvirkning på helsepersonells helsekompetanse oppfølging.

Prosjektet skal undersøke sammenhenger mellom hvordan tverrfaglig-helsepersonell følger opp pasientens helsekompetanse behov i kombinasjon med helsepersonells opplevelse av arbeidsrelaterte faktorer og mental helse. Prosjektet er en del av Magnet4Europe og Et Lærende Sykehus. I første delstudie ble helsepersonells erfaringer med helsekompetanseoppfølging i relasjon til stress og arbeidstilfredshet undersøkt ved bruk av fokusgruppeintervjuer. I delstudie to undersøkes mulige assosiasjoner mellom helsepersonells helsekompetanse oppfølging, arbeidsrelaterte faktorer og mental helse, en kvantitativ studie. Siste delstudie er en helsekompetanse-intervensjon for sykepleier på medisinske sengepost som ble gjennomført fra september til mars 2025. Målet med delstudien var å utvikle og teste gjennomførbarheten av en helsekompetanse-intervensjon for sykepleiere som jobber med hjerte, slag og geriatriske pasienter i spesialisthelsetjenesten. Stavdal jobber nå med å ferdigstille artikkelen som beskriver hvordan sykepleierne erfarte endringer i helsekompetanseoppfølging, samt om dette påvirker deres opplevelse av stress og arbeidsmiljø.

Avdeling

Forskningsavdelingen

Finansiering

Norsk sykepleierforbund
Kirsten Rønnings Legat
Stiftelsen Dam

Prosjektleder

Christine Råheim Borge,
Seniorforsker
Lovisenberg og førsteamanuensis
avdeling for Tverrfaglig
helsevitenskap, UiO

Prosjektdeltagere

Astrid K. Wahl, professor, Avdeling
for tverrfaglig helsevitenskap, UiO
Marie H. Larsen, professor
Lovisenberg Diakonale Høgskole,
Ingeborg Strømseng Sjetne,
Folkehelseinstituttet.

Malene Nerbøvik Stavdal,
Ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Oral Health in Patients with Advanced Cancer

Pasienter med langtkommen kreftsykdom har høy risiko for munnplager. Disse kan være bivirkninger av behandling eller av sykdommen i seg selv. Opptil 90 % i denne pasientgruppen rapporterer munntørrehet. Andre orale plager kan være sårhet, smaksendringer, smerter eller belegg. Mellom 30-50 % utvikler orale infeksjoner. Den mest vanlige er soppinfeksjon. Vi har lite kunnskap om den mikrobiologiske soppfloraen til pasienter med langtkommen kreft og forekomst av resistens mot antifungal behandling i munnhule og svelg. Hensikten med OralHAC-studien er å beskrive munnhelsen og subjektive munnhuleplager til pasienter med kreft i sen palliativ fase. I perioden 2014 – 2016 inkluderte vi 88 pasienter innlagt ved Lovisenberg Lindring og Livshjelp døgnenhet. Pasientene ble randomisert til to grupper med ulik behandling. Vi undersøkte om pasienter som skylte munnen med te av *Salvia officinalis* (salviete) opplevde bedre lindring av plagene enn pasienter som skylte med vanlig fysiologisk saltvann. Pasientene besvarte spørreskjemaene før og etter behandlingen. Tannleger inspiserte munnhulen og tok sopp prøver fra ulike steder i munnen. Analyser av sopp prøvene og testing av soppenes følsomhet for antifungale midler er utført ved Institutt for oral biologi ved Det odontologiske fakultet. Studien viste at systematisk kartlegging og oppfølging av munnstell gir betydelig bedre munnhelse. Resultatene fra studien kan gi ny kunnskap om riktige tiltak i behandling og lindring av munnplager til pasienter i livets siste fase.

Ragnhild Monsen disputerte ved Det Medisinske Fakultet, Universitet i Oslo 7. juni 2024.

OralHAC

Avdeling

Medisinsk klinikk, Lovisenberg

Finansiering

Bundistiftelsen for kreftsyke
Lovisenberg Diakonale Sykehus
Kirsten Rønnings legat
Helse Sør-Øst RHF #2021026
NORSMAN – Norwegian Symptom
Management Network

Prosjektleder og hovedveileder

Anners Lerdal, professor/
forskningssjef, Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Ragnhild Monsen, ph.d.-stipendiat,
Lovisenberg
Bente Brokstad Herlofson,
professor Institutt for klinisk
odontologi, Det odontologiske
fakultet, UiO.
Caryl Gay, ph.d., Lovisenberg/USD,
USA
Morten Eneresen,
førsteamanuensis, Institutt for oral
biologi, UiO
Hilde Norgarden, klinikkssjef TAKO-
senteret, Lovisenberg.
Anne Karin Kristoffersen,
senioringeniør, Institutt for oral
biologi, UiO
Anita Tollisen, ph.d., Lovisenberg
Lene Hystad Hove,
førsteamanuensis, Det
odontologiske fakultet, UiO
Katrine G. Fjeld, ph.d., Det
odontologiske fakultet, UiO

Ragnhild Monsen, ph.d. -stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Fysisk form, fysisk aktivitet, og fatigue etter slag. NORFAST-C

Fatigue (utmattelse) er en vanlig komplikasjon etter hjerneslag med konsekvenser for rehabilitering og livskvalitet. Det er lite kunnskap om hvorfor slik utmattelse oppstår, og det finnes ingen behandling. En teori er at redusert fysisk form etter hjerneslag kan trigge og/eller vedlikeholde utmattelse, og treningsintervensjoner har vist lovende resultater for andre pasientgrupper med utmattelse. I dette prosjektet vil vi derfor undersøke sammenhenger mellom utmattelse og aspekter av fysisk form det første året etter hjerneslag. Pasienter rekrutteres ved Lovisenberg og Oslo Universitetssykehus. Prosjektet kan bidra til fokus og forståelse av utmattelse etter hjerneslag, spesielt med hensyn til fysisk form. Det vil også kunne danne grunnlaget for et behandlingstilbud basert på fysisk trening.

NORFAST-C

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Prosjektleder

Anners Lerdal, forskningssjef,
Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Petra Larsson, ph.d.-stipendiat
Lovisenberg (bildet)

Julianne Helene Frøyen Lillegård

Jan Bertil Eggesbø

Elisabeth Edvardsen, ph.d., fysiolog
NIH

Marie Ursin, ph.d., fysioterapeut
Stabekk Fysioterapi AS

Caryl Gay, ph.d., Psych Lovisenberg

Gillian Mead, professor, MD
University of Edinburgh

Jan Stubberud, ph.d.,
Nevropsykolog, Lovisenberg

Hege Ihle-Hansen, ph.d., overlege
Oslo Universitetssykehus

Ulrich Mack, ph.d., overlege
Lovisenberg

Ingrid Johansen, stipendiat,
sykepleier, Lovisenberg

Petra Larsson, ph.d. -stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Hjernetrening for personer som har hatt korona/ Cognitive rehabilitation post covid-19: A randomized controlled trial (TRAINCOVID)

Covid-19 kan ha langsiktig negativ innvirkning på kognitiv og psykisk helse ('Long Covid'). Studier har avdekket "hjernetåke" hos pasienter som opplever vedvarende kognitive problemer, som for eksempel hukommelse og oppmerksomhetsvansker, flere måneder Covid-19 infeksjon. Studien har som formål å undersøke effekten av kognitiv rehabilitering (hjernetrening) etter Covid-19 hos voksne. Goal Management Training (GMT) er en evidensbasert, gruppebasert kognitiv rehabiliteringsintervensjon utviklet for å forbedre kognitive funksjoner, og da spesielt såkalte eksekutive funksjoner (funksjoner som understøtter målrettet og overordnet kontroll av kognisjon, emosjoner og atferd). Det er antatt at endringer etter intervensjon (dvs. GMT) vil gjenspeiles i bedring av kognitive funksjoner (f.eks. hukommelse og oppmerksomhet), og psykisk helse, inkludert livskvalitet, fatigue, mestring og psykiske plager.

Avdeling

Medisinsk Klinikk

Finansiering

Helse sør-øst

Prosjektleder: Jan Stubberud, ph.d/Dr. grad og Psykologspesialist, spesialist i nevropsykologi, Stilling Førsteamanuensis.

Prosjektdeltagere:

Sofie Buer ph.d.-stipendiat
Cand.med, Stipendiat LDS
Bjørn Ingulfsvann Hagen, PhD / Doktorgrad, Universitetslektor ved Institusjon UiT Norges arktiske universitet.
Anders Nygaard, PhD, Researcher/ Data Scientist, Division of Laboratory Medicine/ Dep. Of Microbiology
Annars Lerdal, PhD / Doktorgrad, Stilling Forskningssjef og professor II ved Institusjon Lovisenberg Diakonale Sykehus.
Arne Vasli Søråas, PhD / Doktorgrad, Stilling Lege og forsker ved Institusjon Oslo universitetssykehus HF
Nils Inge Landrø, PhD / Doktorgrad, Professor ved Institusjon Universitetet i Oslo
Ragnhild Bø, PhD / Doktorgrad, Postdoktor ved Institusjon Universitetet i Oslo
Jacqueline H. Becker, PhD / Doktorgrad,
Nevropsykolog/førsteamanuensis ved Institusjon Icahn School of Medicine at Mount Sinai
Brian Levine, PhD / Doktorgrad, Professor ved Institusjon University of Toronto

Doktogradprosjekt

THE OPHEALTH CANCER PATIENT STUDY - Optimizing Health Literacy in Cancer Patients

Studiens formål er å undersøke helsekompetansebehov, og utvikle og teste ut en sykepleierdrevet helsekompetanseintervensjon til personer med kreft.

Helsekompetanse kan forstås som evnen til å finne, forstå, huske, kommunisere, evaluere og bruke informasjon om helse og helsetjenester. Lav helsekompetanse kan være en barriere for samvalg om behandling og oppfølging, og assosieres med flere sykehusinnleggelser og redusert livskvalitet. Ved å undersøke helsekompetansebehov, og designe og teste ut en helsekompetanseintervensjon kan personer med kreft få bedre symptomkontroll, fysisk og mental helse. Studien gjennomføres i tre faser:

- Kartlegging av helsekompetansebehov gjennom tverrsnittsstudie og intervjuer (fase 1).
- Utvikle helsekompetanse-intervensjon basert på data fra fase 1 i samarbeid med tverrfaglig helsepersonell fra sykehus og kommunehelsetjeneste, samt brukerrepresentanter (fase 2).
- Teste ut intervensjon gjennom en randomisert kontrollert studie KALT TAILORED...(fase 3).

Studien er en del av et større prosjekt ved LDS som også undersøker helsekompetanse hos pårørende til pasienter med kreft.

Fase 3: The Tail Healthlit Cancer Trial

Tailored Health Literacy follow-up in cancer

The Tail HealthLit Trial er intervensjonsstudien i the Ophealth Cancer Patient Study, hvor formålet er å teste ut en helsekompetanseintervensjon med skreddersydd oppfølging fra sykepleier.

THE OPHEALTH CANCER PATIENT STUDY

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Helse Sør-Øst
Kirsten Rønnings legat
Forskningslegatet LDS
Christine Råheim Borge,
seniorforsker LDS/1. aman UiO

Prosjektdeltagere

Marit Leine, ph.d.-stipendiat, LDS/ UiO;
Astrid K. Wahl, professor, Avdeling for tverrfaglig helsevitenskap, UiO; Simen A. Steindal, professor, VID vitenskapelige høyskole/ Lovisenberg Diakonale Høgskole Anners Lerdal, forskningssjef, LDS
Martha Lein, prosjektsykepleier LDS
Ingrid Tryland Kolle, prosjektsykepleier LDS
Kjell Magne Tveit, onkolog, prof. Em. UiO, seniorrådgiver LDS; Martha P. Lein, prosjektsykepleier og pakkeforløpskoordinator, LDS;
Caryl Gay, Ph.d., LDS/USD, USA;
Richard Osborne, prof., Swinburne University, Australia; Milada Cvacarova Småstuen, statistiker, OsloMET; Eline Aas, helseøkonom, UiO, Åsmund Hermansen, OsloMet, bydel Sagene/Gamle Oslo/ St.Hanshaugen/Grünerløkka; Are Kirkaas Norman, avd. overlege, spes. i lindrende behandling, LDS;
Ragnhild Monsen, ph.d. -stipendiat LDS;
Marianne Nystuen Hansen, fagutviklingsspl/kreftspl., LDS; Katarina Puco, onkolog, LDS; Jan Øyvind Kvaløy, onkolog, LDS; Jan Petter Odden, fagdirektør, LDS; Tone Ikdahl, adm. Dir., LDS; Marie H. Larsen, førsteamanuensis LDH/UiO; Marit H. Andersen, professor UiO

Vi ønsker å teste om skreddersydd oppfølging fra en sykepleier som bistår personer med kreft til å finne, vurdere, bruke og forstå helseinformasjon, kan bidra til å øke helsekompetanse, redusere, symptombelastning, øke livskvalitet og egenmestring, samt redusere helseøkonomiske kostnader.

Dette gjøres gjennom en randomisert kontrollert studie med to grupper: kontrollgruppe som mottar standard oppfølging, og intervensjonsgruppe som mottar standard oppfølging i tillegg til oppfølgingen fra sykepleier. Rekruttering startet september 2023.

Intervensjonen i denne studien er basert på behovskartlegging i pasientgruppen gjennom spørreskjema og intervju (fase 1), og intervensjonen er utviklet av brukere (pasienter med kreft og pårørende) og tverrfaglig helsepersonell, forskere og ledere fra spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten gjennom 4 arbeidsgruppemøter med totalt 32 deltakere (fase 2).

Det at intervensjonen er utviklet av pasienter, pårørende, helsepersonell og forskere, gjør The Tail HealthLit Cancer Trial til en innovativ studie.

Doktorgradsprosjekt

Outcomes and implications of nasal measurements in obstructive sleep apnea

Søvnapné dreier seg om kraftig snorking og vanskeligheter med å puste inn under søvn. Dette medfører økt risiko for hjertekarsykdommer, diabetes og tidlig død. Mange opplever uttalt trøtthet på dagtid, redusert konsentrasjon og arbeidsevne. Formålet med prosjektet er å undersøke betydningen nesetetthet har for behandlingen av søvnapné og å kunne tilby bedre behandling. Deltakerne undersøkes av lege, med CT-røntgen og neseputsmålning. Deretter gjennomgår de tre grundige søvnundersøkelser på sykehuset hvor pustemønster, oksygen- og karbondioksidnivåer i blodet og søvnkvalitet blir undersøkt. Ved å bedre neseputsten i en av søvntestnettene undersøkes effekten dette har på disse målingene. Man planlegger også å behandle pasienter med neseplager med medikamenter, nesekirurgi eller en kombinasjon av begge deler.

Hans Christian Hoel disputerte ved Universitetet i Lund i 2. februar 2024.

Avdeling

Kirurgisk klinikk, Øre-Nese-Hals

Finansiering

Legatsmidler Lovisenberg

Intern finansiering

Nasjonal Kompetansesenter for
Søvnsykdommer, Bergen

Prosjektleder

Søren Berg, assc. professor dr.
med., Lovisenberg

Prosjektdeltagere

Hans Christian Hoel, ph.d.
stipendiat og legespesialist,
Lovisenberg

Hans Christian Hoel, ph.d. - stipendiat

Andre prosjekter

Cardiovascular complications, craniofacial aberrations, impaired breathing during sleep, sleep disruption and fatigue in adults with verified Marfan syndrome

Er det sammenheng mellom søvnapné og hjertefeil ved Marfan syndrom?

Bidrar kraniofasiale forhold til søvnapné?

Et forskningsprosjekt hvor voksne personer med Marfan syndrom (MFS) deltar, skal forsøke å finne svar på dette. I tillegg skal forekomsten av fatigue (uttalt tretthet på dagtid) kartlegges.

Søvnapné er mer vanlig ved MFS enn i befolkningen for øvrig. MFS gir en økt risiko for å utvikle hjerte- og karsykdom. Obstruktiv søvnapné (OSA) kan forverre hjerte- og karsykdom, lede til økt sykkelighet og død. Kraniofaciale avvik forekommer hyppig. Dette kan bidra til OSA. Derfor er det viktig med forebyggende og behandlende medisinske tiltak mot OSA ved MFS. MFS er en sjelden og arvelig tilstand som innebærer at bindevevet er svakt og flere organer vill være påvirket. Det er vanlig med symptomer i hjertet, pulsårene, øynene og skjelettet. Deltakerne i forskningsprosjektet skal gjennomgå en hjerteundersøkelse med Ekko Cor, en ØNH undersøkelse med bl.a. PSG (polysomnografi), samt en dental/orofacial undersøkelse. Dessuten blir det en MR-undersøkelse av aorta. I tillegg får deltakerne fylle ut noen spørreundersøkelser om søvn, oral helse og fatigue. Prosjektet har nå inkludert 33 personer.

Marfan Syndrome

Avdeling

TAKO-senteret/ØNH-avdelingen

Finansiering

NKSD (Nasjonal kompetansetjeneste for sjeldne diagnoser)

Prosjektleder

Søren Berg, ass. professor dr. med.
LDS og Lunds Universitet

Prosjektdeltagere

Hanne Berdal-Sørensen, *Overlege*, LDS.

Britt Øverland, *Fysiolog dr. philos.* LDS.

Karoline Kristiansen Granås, *Pasientkoordinator*, LDS.

Nina Riise, *Overlege/ernæringsfysiolog*, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sjukehus.
Svend Rand-Hendriksen, *Overlege dr. med.*, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sjukehus.

Trine Bathen, *Spesialergoterapeut*, TRS Kompetansesenter for sjeldne diagnoser, Sunnaas Sykehus
Heidi Beate Eggesbø, *Overlege dr. med.*, OUS/Ullevål Sykehus
Overlege, dosent dr.med., LDS.

Forskningsgruppe for indremedisin (Unger-Vetlesens Institutt)

Om forskningsgruppen

Forskningsgruppen skal gjennom klinisk forskning utvikle kunnskap om indremedisinske sykdommer med utgangspunkt i helseproblemer hos befolkningen sykehuset betjener. Formålet er først og fremst å belyse sykdomsmekanismer, som gir grunnlag for bedre diagnostikk og behandling. Forskningsgruppen er organisert som en enhet under Klinikk for Medisin: Unger-Vetlesens Institutt. Instituttet er oppkalt etter dr.med. Johan Carl Unger Vetlesen (1851-1914), som arbeidet som overlege ved sykehuset fra 1888 til 1914. Han var den første akademiske gastroenterologen i Norge, og forfektet bruk av objektive målinger i den kliniske pasientvurderingen.

Forskningsgruppen tilstreber å videreføre denne arven, og instituttets forskningslaboratorium står derfor sentralt i virksomheten. Her utføres i hovedsak undersøkelser av gastrointestinal fysiologi og patofysiologi, inkludert metodikk for måling av malabsorpsjon, inflammasjon og tarmflorafunksjoner. Forskningen ved Unger-Vetlesens institutt er i hovedsak sentrert rundt prosjekter som undersøker betydningen av kost-mikrobiota-vert-interaksjoner ved ulike sykdommer (se avsnitt om klinisk mikrobiotaforskning). Vi har i tillegg tett samarbeid med OUS (IBSEN-III-prosjektet, se eget avsnitt) og AHUS (SELIHEP, se eget avsnitt).

Forskningsgruppen fungerer som initiator og fasilitator for forskningen ved Medisinsk klinikk og har koordinerende funksjon for

Forskningsgruppeleder

Jørgen Valeur

Deltagere i gruppen

Jørgen Valeur

Ane-Kristine Finbråten (permisjon til 2025)

Ana Urzua Riquelme

Anita Tollisen

Gunn Helen Malmstrøm

Lisa Landrø Sletten

Hanna Fjeldheim Dale

Mattis Bekkelund

Vibeke Strande

Ida Glad

Insaf Zerouga

*Jørgen Valeur,
forskningsgruppeleder*

kliniske legemiddelstudier ved sykehuset (NorTrials-satsningen), med pågående studier innen gastroenterologi og onkologi.

Siden opprettelsen i 2011 har det utgått 11 doktorgrader fra Unger-Vetlesens Institutt. Det pågår for tiden 4 doktorgradsprosjekter ved Unger-Vetlesens institutt; *Fibrosemærker ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktivt potensial* (Ida Glad), *Predict and Prevent – An IBSEN III study to predict first year disease course with the aim to prevent complicated disease outcome in newly diagnosed inflammatory bowel disease* (Vibeke Strande), *Diet in IBD* (Insaf Zerouga), og *Gastrointestinal motility in gastroparesis* (Mattis Bekkelund). Hanna Fjeldheim Dale er postdoktor (med midler fra HSØ fra 2022), med prosjektet *Sucrase-isomaltase deficiency as a cause of irritable bowel syndrome*.

Klinisk mikrobiotaforskning

Tarmfloraforskningen ved Unger-Vetlesens Institutt (UVI) ledes av prof. Jørgen Valeur, og er uløselig knyttet til laboratoriets veletablerte metoder for å undersøke mikrobielle funksjoner ved hjelp av pustep prøver og avføringsprøver. De viktigste pustep prøvene er ¹³C urea-pustep prøven som brukes rutinemessig i klinikken for å diagnostisere *Helicobacter pylori* («magesårbakterien»)-infeksjon (UVI mottar prøver i stor skala både internt og fra en rekke andre klinikker utenfor sykehuset) og ¹³C-d-xylose-pustep prøven som brukes for å diagnostisere tynntarmsmalabsorpsjon, både klinisk og forskningsmessig (grunnlag for doktorgradsarbeidene til dr. Kari Tveito (2011), dr. Håvard Blich Hope (2013) og dr. Steinar Traae Bjørkhaug (2020)). De viktigste avføringsanalysene er måling av kalprotektin for diagnostikk av tarmbetennelse, og analyse av kortkjedede fettsyrer (SCFA) som mål på tarmfloraens samlede metabolske aktivitet. Etterspørselen etter SCFA-analyser i forskningssammenheng er for tiden svært stor, og har økt parallelt med interessen for tarmfloraens betydning i medisinen. I løpet av få år har SCFA-analysene ved laboratoriet således etablert UVI som en unik nisjevirkosomhet med spisskompetanse innen feltet, og dette har gjort instituttet til en attraktiv samarbeidspartner i en rekke prosjekter fra hele landet.

Følgende avsluttede og pågående samarbeidsprosjekter kan nevnes: Prosjekter om tarmflora ved inflammatorisk tarmsykdom (IBD; OUS/UiO), irritabel tarm-syndrom (IBS; UiB, UNN/UiT, NTNU), *C. difficile*-assosiert diaré (UiO), systemisk sklerose (OUS/UiO), diabetes mellitus type 2 (OUS/UiO), sykkelig fedme (UNN/UiT, NTNU), anorexi (UiB), cerebrovaskulær sykdom (OUS/UiO), HIV (OUS/UiO), leukemi (OUS/UiO), utvikling av tarmfloraen i barneårene (FHI, KI), effekter av tarmflorabehandling (OUS/UiO, UNN/UiT, UiB) og ulike kostintervensjoner (UiB; NMBU).

Forskningsgruppens leder prof. Valeur har vært Editor-in-Chief for tidsskriftet *Microbial Ecology in Health and Disease* (utgitt av Taylor & Francis) i årene 2015-2019 og er styremedlem i det regionale forskningsnettverket for klinisk mikrobiotaforskning som ble etablert med støtte fra Helse Sør-Øst i 2019: *The ReMicS Network*. Dette viser at forskningsgruppens arbeid har en sentral posisjon både internasjonalt og nasjonalt.

Inflammatoriske tarmsykdommer

Inflammatory Bowel Disease of South-Eastern Norway III (IBSEN III)-studien er en populasjonsbasert insepshjonskohort som har inkludert nydiagnostiserte pasienter med inflammatorisk tarmsykdom fra alle sykehusene i Helse Sør-Øst i perioden 2017-2019. Ca 2300 pasienter er inkludert i denne kohorten, og det er planlagt prospektiv oppfølging av pasientene i 5 år. Unger-Vetlesens institutt bidrar med analyser av kalprotektin i IBSEN III-studien, og tre av stipendiatene ved Unger-Vetlesens Institutt arbeider med å analysere resultater fra prosjektet (Vibeke Strande, Ida Glad og Insaf Zerouga).

Samarbeidspartnere:

Nasjonale:

Forskningsgruppe for inflammatoriske tarmsykdommer, UiO og OUS
Pediatric Liver Kidney Alimentary Nutrition and Transplantation Research Group, OUS
Norsk senter for PSC-forskning og Institutt for indremedisinsk forskning, UiO og OUS
Helsesvikt, epidemiologi, kronisk sykdom og symptomforskning, Høgskolen i Østfold
Kostholdsforskning, Avdeling for ernæringsvitenskap, UiO
Genetikk og epigenetikk ved sykdom, Avdeling for klinisk molekylærbiologi (Epigen), UiO og Ahus
Forskningsgruppe for klinisk radiologi, UiO
Forskningsgruppe for økonomisk evaluering av helsetiltak, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, Institutt for helse og samfunn, UiO
Forskningsgruppe for sosialmedisin og trygdeforskning, Avdeling for samfunnsmedisin, Institutt for helse og samfunn, UiO
Forskningsgruppe for pasienterfaringer og helseproblemer, Avdeling for sykepleievitenskap, Institutt for helse og samfunn, UiO

Internasjonale:

Örebro University Hospital, Sweden
University Hospital of Southern Denmark, Aabenraa, Denmark
Landspítali - The National University Hospital of Iceland
Nordic Bioscience A/S, Herlev, Denmark

Senter for eliminasjon av hepatitt C (SELIHEP)

Rasjonele

Siden 2014 ha vi hatt effektiv behandling mot hepatitt C som kurerer infeksjonen hos >95% uten bivirkninger etter en 8-12 ukers tablettkur. Eliminasjon av hepatitt C er dermed mulig og Verdens Helseorganisasjon har som mål å redusere insidens med 80% og mortalitet med 65% innen 2030. Helse- og omsorgsdepartementet ønsker at Norge skal eliminere hepatitt C innen 2023. Dette forutsetter at helsevesenet lykkes med å identifisere alle infiserte pasienter og nå disse med behandling. I Norge er de fleste hepatitt C-pasienter blitt smittet gjennom injiserende rusmiddelbruk. Dette er en sårbar gruppe som ofte har vansker med å nyttiggjøre seg det konvensjonelle helsevesenets tilbud.

Senterets arbeid går derfor ut på å utvikle og dokumentere effekten av nye behandlingsmodeller egnet for å nå de mest marginaliserte pasientene. Videre ønsker senteret å dokumentere viktige aspekter ved hepatitt C-epidemiologi. Gruppen er lokalisert ved Lovisenberg Diakonale Sykehus, og er et samarbeid mellom Akershus Universitetssykehus, Oslo Universitetssykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus. Hjemmeside: <https://lovisenbergssykehus.no/fag-og-forskning/senter-for-eliminasjon-av-hepatitt-c>

Pågående prosjekter

OPPORTUNI-C

Cluster-randomisert studie av umiddelbar versus standard HCV-behandling av hospitaliserte pasienter. Studien er nå avsluttet og ble publisert i 2024 tidsskriftet Clinical Infectious Diseases

Lavterskel HCV-klinikk

Kohortstudie av HCV-behandling og insidens av reinfeksjon blant injiserende rusmiddelbrukere i Oslo. Studien er nå avsluttet og publisert i tidsskriftet Drugs and Drug Policy

Sykepleie på hjul

Pasient nær diagnostikk og umiddelbar HCV-behandling av rusmiddelbrukere i kontakt med Fransiskushjelpen. Studien er fullført og publisert som en master oppgave

HEPRIS

Tverrsnittsundersøkelse av HCV blant innsatte i norske fengsler. Studien er avsluttet og manuskriptet er til vurdering i Scandinavian Journal of Infectious Diseases

Behandlingsopptak

Registerstudier som over tid dokumenterer opptak til HCV behandling blant rusmiddelbrukere i Norge. Studiene er et samarbeid med Folkehelseinstituttet og første analyse ble publisert i 2024. Ny analyse er planlagt for 2025.

Hepatittbussen

*Ane-Kristine Finbråten,
forskningsgruppeleder LDS-
deltager i SELIHEP (permisjon
2021-2025 for å være Harkness
Fellow i New York og fullførte
klinisk spesialisering i
infeksjonssykdommer ved Ullevål.*

Brukerdrevet lavterskel tilbud hvor en mobil tjeneste har testet sprøytebrukere for hepatitt C og knyttet de med kronisk hepatitt til lokal behandler. Prosjektet pågår, men transformeres til et tilbud om hjemmetesting for hepatitt C. Resultatet av studiens første fase er publisert Drug and Drug Policy.

Hjemmetest for hepatitt C

Hepatitt C PCR kan utføres på kapiillærblod fra en fingertupp samlet på et pappkort og tørket. Metoden kalles Dried blood spot (DSB). Selihep samarbeider med brukerorganisasjonen ProLAR Nett om et prosjekt hvor sprøytebrukere kan bestille og få tilsendt utstyr til DBS. Vi vil undersøke hvor stor andel av ProLAR Netts medlemmer som vil benytte seg av tilbudet og resultatet av hjemmetest.

Nyresvikt blant sprøytebrukere

Halvdelen av pasienten i hemodialyse ved OUS og Lovisenberg er sprøytebrukere. Nyresvikt i denne gruppen er lite forstått. V undersøker derfor forekomst av proteintap nyrene blant sprøytebruker, forløpet av slik nyreskade og årsaker.

Injeksjonsrelaterte helseskader

Utover overdoser er injiserende rusmiddelbrukere utsatt for en rekke injeksjonsrelaterte helseskader inklusive bakterielle infeksjon, blodbårne virusinfeksjon og trombose. Gjennom kobling av norske helseregister vil vi undersøke innsiden av slike skader, utfall, og risikofaktorer blant personer i LAR

UiO : University of Oslo

ROP Norwegian National Advisory Unit on Concurrent Substance Abuse and Mental Health Disorders

Kristian Malme
Joakim Hauge
Olav Dalgard
Charlotte M Pihl
Asgeir Johannessen
Håvard Midgard
Knut Boe Kielland
Eirik Opheim
Linda Wüsthof
Anette Fredriksen
Ivar Eide
Robert Whittaker

SELIHEP | Norwegian center for elimination of hepatitis

Doktorgradsprosjekt

**Characterization of patients with chronic nausea syndromes:
Clinical features, symptoms and gastrointestinal motility**

Pasienter med kronisk kvalme er en gruppe man ikke vet så mye om. De har i dag et begrenset tilbud både når det gjelder utredning og behandling. I dette prosjektet ser vi på hva som karakteriserer pasientgruppen med hensyn på symptomer, utfall på enkle kliniske tester og hvordan tarmmotorikken deres fungerer.

Den tradisjonelle måten å utrede kronisk kvalme på er ved å undersøke hvorvidt pasienten har forsinket tømming av magesekken eller ei, ettersom man har gått ut fra at magesekken er en sentral sykdomsfaktor. Studier fra de siste ti år utfordrer imidlertid denne hypotesen. I dette prosjektet bruker vi en trådløs kapsel som kan måle trykk og pH. Kapselen svelges av pasienten og måler deretter tarmens bevegelser i både magesekk, tynntarm og tykktarm. På denne måten ser vi om sykdommen muligens kan være relatert til andre deler av mage-tarmsystemet. Målet med prosjektet er å utvikle nye metoder i diagnostikk av pasientgruppen, som etter hvert kan bidra til mer målrettet behandling.

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Universitet i Oslo og Unger-
Vetlesens Institutt

Prosjektleder

Mattis Bekkelund, MD, ph.d.-
stipendiat Lovisenberg

Prosjektdeltakere

Hovedveileder:

Dag Andre Sangnes, MD, PhD,
Haukeland Universitetssykehus

Biveiledere:

Jørgen Valeur, MD, Professor UIO
og Instituttbestyrer Unger-
Vetlesens Institutt, Lovisenberg
Birgitte Berentsen,
Førsteamanuensis, Haukeland
Universitetssykehus

Mattis Bekkelund, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Fibrosemarkører ved Crohn's sykdom, prognostisk og prediktivt potensial (FIBROSE)

IBSEN III-studien er en stor multidisiplinær studie som inkluderte alle pasienter med nydiagnostisert inflammatorisk tarmsykdom i Helse Sør-Øst mellom 2017 og 2019. Målet for prosjektet er å finne og teste diagnostiske, prognostiske og prediktive faktorer for å forbedre og individualisere behandlingen for pasienter med inflammatorisk tarmsykdom. Blodprøver fra pasienter ved inklusjon og 5-årskontrollen vil bli analysert for flere fibrosemarkører, og sammenholdt med kliniske og radiologiske tegn til fibroseutvikling.

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Ida Frivold Glad, MD, ph.d.-stipendiat, LDS, Unger-Vetlesens Institutt.

Jørgen Valeur, medveileder, MD, ph.d., avdelingsleder Unger-Vetlesens Institutt, kliniker ved Lovisenberg Diakonale Sykehus

Prosjektdeltagere

Vendel Kristensen, hovedveileder, MD, ph.d., Postdoc-forsker, Unger-Vetlesens Institutt, OUS

Marte Lie Høivik, medveileder, MD, ph.d., førsteamanuensis. UiO, OUS

Anne Negård, medveileder, MD, førsteamanuensis, Ahus, UiO

Milada Cvancarova Småstuen, førsteamanuensis, biostatistiker, Oslo Met, LDS, OUS

Bjørn Moum, MD, professor, OUS, UiO

Johannes R. Hov, MD, professor, OUS og UiO

Joachim Høg Mortensen, ph.d., Nordic Bioscience A/S, Danmark

Vibeke Andersen, MD, professor, universitetssykehus Sør-Danmark

Postdoktorprosjekt

Sukrase-isomaltasemangel ved irritable tarmsyndrom (IBS)

Hensikten med prosjektet er å forbedre utredningen og behandlingen av pasienter med irritable tarm syndrom (IBS). Mellom 10-20% av befolkningen lider av IBS, og rundt 1/3 av alle IBS-pasienter opplever ikke symptomlette ved de behandlingsalternativene som er tilgjengelige i dag. Nye forskningsresultater har foreslått at funksjonelle genetiske varianter av enzymet sukrase-isomaltase (SI) er assosiert med økt risiko for IBS. Basert på dette antar vi at en andel av IBS-pasienter har en defekt i aktiviteten til SI-enzymet i tynntarmen. Redusert effekt av SI-enzymet vil medføre ufullstendig fordøyelse av sukrase (vanlig bordsukker) og stivelse fra maten som inntas, og dette kan gi symptomer i form av oppblåsthet, magesmerter og endret avføring med diaré og/eller forstoppelse som er vanlig ved IBS.

Diagnostisering av SI-mangel gjøres per dags dato ikke i klinisk praksis ved norske sykehus, og forekomsten er derfor uviss. Gullstandarden for å måle enzymaktivitet er analyse av biopsimateriale fra tynntarm. Dette er en invasiv og tidkrevende diagnostisering. Det er foreslått at en pusteprobe med ¹³C-sukrose kan brukes til å måle SI-aktivitet, men pusteproven er foreløpig ikke validert mot resultater fra enzymanalyse fra biopsi. Med dette som bakgrunn ønsker vi med det aktuelle prosjektet å undersøke sammenhengen mellom IBS og SI-mangel, ved å:

- 1)** validere en pusteprobe med ¹³C-sukrose som en enkel, kostnadseffektiv og ikke-invasiv test for å påvise SI-mangel
- 2)** gjennomføre en randomisert kostholdsstudie for å sammenlikne effekten av et kosthold med redusert innhold av sukrose og stivelse med en lav-FODMAP-diett (en diett med lavt innhold av en type tungt fordøyelige karbohydrater: fermenterbare oligosakkarider, disakkarider, polysakkarider og (and) polyoler), på symptomer, sammensetning av tarmmikrobiota og livskvalitet i pasienter med IBS.

Prosjektet inkluderer to ulike studier. Målet med den første studien er å validere en ¹³C-sukrose pusteprobe som en sikker test for å påvise SI-mangel, ved å sammenlikne resultater fra pusteprover med enzymaktivitet målt i biopsier fra tynntarm tatt ved gastroskopi. Studien inkluderer pasienter med mistenkt gastrointestinal sykdom,

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Jørgen Valeur, MD, ph.d.,
avdelingsleder Unger-Vetlesens
Institutt, kliniker ved Lovisenberg
Diakonale Sykehus

Prosjektdeltagere

Hanna Fjeldheim Dale, postdoktor,
klinisk ernæringsfysiolog
Gunn Helen Malmstrøm
Jennifer Finnes
Anita Tollisen
Viggo Skaar
Arne Røseth
Milada C. Småstuen
Tonje Mellin-Olsen
Sissi C. Stove Lorentzen
Finansiering: Helse Sør-Øst
Samarbeidspartnere:
Avdeling for klinisk støtte, klinisk
ernæring, Lovisenberg Diakonale
Sykehus
Senter for Ernæring, Universitetet i
Bergen v. Gulen Arslan Lied

henvist til Lovisenberg Diakonale Sykehus for gastroskopisk undersøkelse. Biopsiene vil bli analysert for enzymaktivitet, og sammenliknet med SI-aktiviteten målt ved en ^{13}C -sukrose pusteprobe. Studien er den første av sitt slag, og kan potensielt bedre både utredningen og behandlingen av pasienter med IBS ved å gjøre en enkel test tilgjengelig som en del av standard utredningsforløp. Inklusjon i studien ble ferdigstilt våren 2023, og vi jobber nå med å ferdigstille resultatene.

Den andre studien i prosjektet er en kostholdsintervensjon, der målet er å sammenlikne effekten av tradisjonell kostbehandling ved IBS, det vil si en lav-FODMAP-diett, med en diett med redusert innhold av sukrose (sukker) og stivelse. Det planlegges inklusjon fra høsten 2023. Vi ønsker å se på effekten av de to ulike diettene på IBS-symptomer, sammensetning av tarmmikrobiota og livskvalitet, ved å gjennomføre en randomisert overkrysningsstudie i individer med IBS. Vi planlegger å inkludere 80 IBS-pasienter i studien, som er henvist til Lovisenberg for kostholdsveiledning av klinisk ernæringsfysiolog. Alle inkluderte deltakere vil gjennomgå en ^{13}C -sukrose-pusteprobe før start, for å kartlegge SI-aktivitet. Resultatene vil benyttes for å kartlegge om IBS-pasienter med SI-mangel har bedre effekt av en diett med lavt inntak av sukker og stivelse, enn en lav-FODMAP diett. Liknende studier har ikke tidligere være gjennomført, og resultatene fra prosjektet vil kunne bidra med ny kunnskap om mekanismer som medvirker til symptomer ved IBS, samt bedre både utredningstilbudet og behandlingstilbudet for IBS-pasienter.

Prosjektet ble godkjent av REK sør-øst i november 2021 (ref 338236) og startet opp mars 2022. Det planlegges at prosjektet vil pågå ut 2027.

*Hanna Fjeldheim Dale, postdoktor,
klinisk ernæringsfysiolog*

Doktorgradsprosjekt

Predict and Prevent – An IBSEN III study to predict first year disease course with the aim to prevent complicated disease outcome in newly diagnosed inflammatory bowel disease

Pasienter med inflammatorisk tarmsykdom (IBD) er en heterogen gruppe med tidvis uforutsigbart sykdomsforløp og bredt spekter av behandlingsrespons. I dette prosjektet skal vi se på sykdomsforløp og behandling fra diagnose og det første året etter diagnosen.

IBSEN III-studien er en stor multidisiplinær populasjonsbasert observasjonsstudie med prospektiv oppfølging av nydiagnostisert IBD pasienter i Helse Sør-Øst inkludert mellom 2017 og 2019. IBD er kronisk betennelsessykdom i mage-tarmkanalen. Pasientene med IBD utgjør den største gruppen kronisk syke pasienter innen gastroenterologien. IBD omfatter ulcerøs colitt og Crohns sykdom. I dette forskningsprosjektet skal vi prøve å utvikle en prediksjonsmodell som kan identifisere høyrisiko pasienter med IBD alt ved diagnosetidspunktet for å kunne forebygge uheldig sykdomsforløp.

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Takeda

Prosjektleder

Vendel Kristensen, MD, PhD,
Postdoc-forsker, Unger-Vetlesens
Institutt og OUS

Prosjektdeltagere

Vendel Kristensen, hovedveileder,
MD, PhD, Postdoc-forsker, Unger-
Vetlesens Institutt og OUS.
Marte Lie Høivik, medveileder, MD,
PhD, førsteamanuensis, UiO og
OUS
Milada Cvancarova Småstuen,
førsteamanuensis, biostatistiker,
Oslo Met, LDS og OUS
Bjørn Moum, MD, professor, OUS
og UiO
Vibeke Strande, MD, ph.d.-
stipendiat, Unger-Vetlesens
Institutt

Vibeke Strande, ph.d.-stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Kosthold ved inflammatorisk tarmsykdom

Hensikten med prosjektet er å utvikle kunnskap om hvordan kostholdet og ernæringsstatus til voksne pasienter med nylig diagnostisert inflammatorisk tarmsykdom er, samt undersøke sammenhenger mellom kostfaktorer og symptomer, sykdomsaktivitet og inflammasjonsmarkører.

Forskning tyder på at kosthold er en av de modifiserbare faktorene av betydning for både utvikling og behandling av IBD. Noen studier har vist at total ernæringstilførsel gjennom en sonde over flere uker gir redusert betennelse hos barn. Andre har undersøkt effekten av ulike dietter på bedring av tarmsymptomer og livskvalitet.

Til tross for det vi vet i dag, har vi fortsatt ikke kunnskap nok til å kunne gi spesifikke kostråd ved IBD. Dette kan føre til at pasientene utelukker mange matvarer i kostholdet i et forsøk på å oppnå bedring i symptomer. De kan dermed ende opp med et kosthold som kan bli både mangelfullt og ubalansert i forhold til deres ernæringsmessige behov. Dette kan øke risikoen for feilernæring hos en gruppe som allerede har ernæringsmessige utfordringer grunnet malabsorpsjon og økte behov som følge av sykdommen.

Prosjektet er et underprosjekt av IBSEN III studien. IBSEN III-studien er en stor multidisiplinær populasjonsbasert observasjonsstudie med prospektiv oppfølging av nydiagnostiserte IBD pasienter i Helse Sør-Øst inkludert mellom 2017 og 2019. Kostdata ble samlet inn ved inklusjon, med nye innsamlingsrunder ved 1, 3 og 5 år etter inklusjon. Dette vil sammen med det store datamaterialet av kliniske og biologiske data gi oss en unik mulighet til å undersøke ulike sammenhenger mellom kosthold og sykdomsutfall.

Avdeling

Klinisk service OUS/ Unger
Vetlesens Institutt

Finansiering

Stiftelsen DAM

Prosjektleder

Anne Marie Aas, klinisk
ernæringsfysiolog, ph.d. OUS og
UiO

Prosjektdeltakere

Insaf Zerouga, ph.d. stipendiat,
OUS

Hovedveileder:

Anne Marie Aas, OUS og UiO

Biveiledere:

Jørgen Valeur, Lovisenberg

Monica H. Carlsen, UiO

Christine Sommer, OUS

Insaf Zerouga, ph.d. stipendiat

Doktorgradsprosjekt

Predict and Prevent – An IBSEN III study to predict first year disease course with the aim to prevent complicated disease outcome in newly diagnosed inflammatory bowel disease

Pasienter med inflammatorisk tarmsykdom (IBD) er en heterogen gruppe med tidvis uforutsigbart sykdomsforløp og bredt spekter av behandlingsrespons. I dette prosjektet skal vi se på sykdomsforløp og behandling fra diagnose og det første året etter diagnosen.

IBSEN III-studien er en stor multidisiplinær populasjonsbasert observasjonsstudie med prospektiv oppfølging av nydiagnostisert IBD pasienter i Helse Sør-Øst inkludert mellom 2017 og 2019. IBD er kronisk betennelsessykdom i mage-tarmkanalen. Pasientene med IBD utgjør den største gruppen kronisk syke pasienter innen gastroenterologien. IBD omfatter ulcerøs colitt og Crohns sykdom. I dette forskningsprosjektet skal vi prøve å utvikle en prediksjonsmodell som kan identifisere høyrisiko pasienter med IBD alt ved diagnosetidspunktet for å kunne forebygge uheldig sykdomsforløp.

Avdeling

Unger Vetlesens Institutt

Finansiering

Takeda

Prosjektleder

Vendel Kristensen, MD, PhD,
Postdoc-forsker, Unger-Vetlesens
Institutt og OUS

Prosjektdeltagere

Vendel Kristensen, hovedveileder,
MD, PhD, Postdoc-forsker, Unger-
Vetlesens Institutt og OUS.
Marte Lie Høivik, medveileder, MD,
PhD, førsteamanuensis, UiO og
OUS
Milada Cvancarova Småstuen,
førsteamanuensis, biostatistiker,
Oslo Met, LDS og OUS
Bjørn Moum, MD, professor, OUS
og UiO
Vibeke Strande, MD, ph.d.-
stipendiat, Unger-Vetlesens
Institutt

Vibeke Strande, ph.d.-stipendiat

Forskningsresultater ClinHealth 2024

- Agarwal, A., Zeng, X., Li, S., Rayner, D., Foroutan, F., Aertgeerts, B., Coyac, F., Farhoumand, P. D., Demaine, A., **Heen, A. F.**, Jha, V., Machuve, E., Nagler, E. V., Tunnicliffe, D. J., Guyatt, G. H., Vandvik, P. O., Ponte, B., & Agoritsas, T. (2024). Sodium-glucose cotransporter-2 (SGLT-2) inhibitors for adults with chronic kidney disease: a clinical practice guideline . *BMJ (Clinical Research Edition)*, 387. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1136/bmj-2024-080257>
- Alm, C. E., **Karlsten, A.**, Madsen, J. E., Nordsletten, L., Brattgjerd, J. E., Pripp, A. H., Frihagen, F., & Röhrli, S. M. (2024). No benefit of the trochanteric stabilizing plate on loss of fracture reduction in AO/OTA 31-A2 trochanteric fractures a randomized controlled trial using radiostereometric analysis . *Bone & Joint Open (BJO)*, 5(1), 37-45. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1302/2633-1462.51.BJO-2023-0082.R1>
- Anderaa, S. J.**, **Bjerknes, L.**, **Mikkelsen, M. N.**, & Arnevik, E. K. A. (2024). Pilotprosjekt om pasientprofiler – et verktøy for klinisk erfaringsdeling . *Tidsskrift for Norsk psykologforening (Psykologtidsskriftet)*, 222-230. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.52734/OGJA5844>
- Angelsen, M. E.**, **Johannessen, E.**, Retterstøl, K., & Peleikis, D. E. (2024). Livsstilen til norske pasienter med en alvorlig psykisk lidelse . *Norsk tidsskrift for ernæring (NTFE)*, 22(1), 11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.18261/ntfe.22.1.2>
- Areklett, E. W., Andersson, S., Fagereng, E., Bruheim, K., **Stubberud, J. E.**, & Lindemann, K. Y. K. (2024). Cognitive impairment in cervical cancer survivors—Exploring the discrepancy between subjective and objective assessment . *Psycho-Oncology*, 33(2), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1002/pon.6300>
- Areklett, E. W., **Hagen, B. O. I.**, **Stubberud, J. E.**, Fagereng, E., Andersson, S., & Lindemann, K. Y. K. (2024). Digital goal management training for cognitive impairment in cervical cancer survivors—a randomized comparison study . *Journal of cancer survivorship*, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1007/s11764-024-01701-4>
- Bakali, J. V., **Solbakken, O. A.**, Hoffart, A., Brækhus, H., Kvarstein, E. H., & Johnson, S. U. (2024). Affect integration, metacognitions, and early maladaptive schemas as predictors of outcome in cognitive and metacognitive therapies for social anxiety disorder . *Psychotherapy Research*, 13. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/10503307.2024.2443499>
- Bjerager, J., Magnø, M. S., Chen, X., Belmouhand, M., Aass, H. C., **Reppe, S.**, Heegaard, S., Larsen, M., & Utheim, T. P. (2024). Heritability of tear fluid cytokines in healthy twins . *The ocular surface*, 32, 145-153. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.jtos.2024.02.005>
- Borge, C. R.**, Larsen, M. H., Osborne, R. H., Aas, E., Kolle, I. T., Reinertsen, R., Lein, M. P., Thörn, M., Lind, R. M., Groth, M., Strand, O., Andersen, M. H., Moum, T., Engebretsen, E., & Wahl, A. K. (2024). Impacts of a health literacy-informed intervention in people with chronic obstructive pulmonary disease (COPD) on hospitalization, health literacy, self-management, quality of life, and health costs – A randomized controlled trial . *Patient Education and Counseling*, 123, 12. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.pec.2024.108220>
- Brandvold, M., Rustøen, T., **Småstuen, M. C.**, **Stubberud, J. E.**, van den Boogaard, M., & Hofsfø, K. (2024). Inter-rater agreement between patient- and proxy-reported cognitive functioning in intensive care unit patients: A cohort study . *Australian Critical Care*, 37(5), 701-709. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.aucc.2024.03.003>
- Brauer, M., Roth, G. A., Aravkin, A. Y., Zheng, P., Abate, K. H., Abate, Y. H., Abbafati, C., Abbasgholizadeh, R., Abbasi, M. A., Abbasian, M., Abbasifard, M., Abbasi-Kangevari, M., Abd ElHafeez, S., Abd-Elsalam, S., Abdi, P., Abdollahi, M., Abdoun, M., Abdullah, D. M., Abdullahi, A., . . . Gakidou, E. (2024). Global burden and strength of evidence for 88 risk factors in 204 countries and 811 subnational locations, 1990–2021: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2021 . *The Lancet*, 403(10440), 2162-2203. [https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S0140-6736\(24\)00933-4](https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S0140-6736(24)00933-4)
- Brun, F. K., Fagertun, V. H., Larsen, M. H., & Solberg, M. T. (2024). Comparison of Glasgow Coma Scale and Full Outline of UnResponsiveness score to assess the level of consciousness in

- patients admitted to intensive care units and emergency departments: A quantitative systematic review . *Australian Critical Care*, 38(1), 1-11.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.aucc.2024.03.012>
- Buer, S., Hagen, B. O. I., Søråas, A. V. L., White, R. A., Bø, R., Ellingjord-Dale, M., Istre, M. S., Brunvoll, S. H., Lerdal, A., Landrø, N. I., Nygaard, A. B., & Stubberud, J. E.** (2024). Executive deficits after SARS-CoV-2 infection: A cross-sectional population study . *Brain, Behavior, and Immunity - Health (BBI - Health)*, 41, 1-8.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.bbih.2024.100857>
- Coldevin, M. M., Brænden, A. I., Zeiner, P., Øyen, A.-S., Melinder, A. M. D., & Stubberud, J. E.** (2024). Disruptive mood dysregulation disorder, parental stress, and attachment styles . *Frontiers in Child and Adolescent Psychiatry*, 3, 10.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/frcha.2024.1430850>
- Coldevin, M. M., Daasvand, M. H., Kirchhofer, S. M., Løken, P. M., Jenssen, S. S., & Stubberud, J. E.** (2024). Dialektisk atferdsterapi for barn: En pilotstudie av ferdighetstreningsgrupper for foreldre . *Tidsskrift for Norsk psykologforening (Psykologtidsskriftet)*.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.52734/OMMB8005>
- Dale, H. F., Hagen, M., Bekkelund, M., Deb, C., & Valeur, J.** (2024). Disaccharidase deficiencies and gastrointestinal symptoms in patients referred to gastroscopic examination: a single center study from Norway . *Scandinavian Journal of Gastroenterology*, 59(10), 1166-1171.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/00365521.2024.2395848>
- Dale, H. F., Hagen, M., Malmstrøm, G. H., Fiennes, J. T., Høivik, M. L., Kristensen, V. A., & Valeur, J.** (2024). Assessing hard and loose “endpoints”: comparison of patient and expert Bristol Stool Scale scoring of 2280 fecal samples . *F1000 Research*, 13.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.12688/f1000research.152496.2>
- Dale, H. F., Småstuen, M. C., Deb, C., Skar, V. Ø., & Valeur, J.** (2024). Diagnosing sucrase-isomaltase deficiency: a comparison of a ¹³C-sucrose breath test and a duodenal enzyme assay . *Scandinavian Journal of Clinical and Laboratory Investigation*, 84(4), 268-272.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/00365513.2024.2377960>
- Davies, A., Fagan, N., Gonzalez-Barboteo, J., Chelazzi, C., Economos, G., Elsner, F., Leach, C., Monsen, R. E., Oldenmenger, W. H., Remi, C., van den Beuken-van Everdingen, M., & Wüstefeld, M.** (2024). Inadequate management of opioid-induced constipation in European cancer pain patients: results of a real-world, multicentre, observational study ("E-StOIC") . *Supportive Care in Cancer*, 32(10), 701. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1007/s00520-024-08898-1>
- Egset, K. S., Røkke, M. E., Reinfjell, T., Stubberud, J. E., & Weider, S.** (2024). Cognitive and behavioural rehabilitation interventions for survivors of childhood cancer with neurocognitive sequelae: A systematic review . *Neuropsychological Rehabilitation*, 35(1), 131-158. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/09602011.2024.2314880>
- Egset, K. S., Weider, S., Hjemdal, O., Ruud, E., Hjort, M. A., Eilertsen, M.-E., Sund, A. M., Stubberud, J. E., & Reinfjell, T.** (2024). Exploring the Discrepancy Between Subjective and Objective Measures of Executive Functions in Young Adult Survivors of Childhood Acute Lymphoblastic Leukemia . *Journal of Adolescent and Young Adult Oncology*, 0, 1-7.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1089/jayao.2024.0105>
- Fadl Elmula, F. E. M., Mariampillai, J. E., Heimark, S., Kjeldsen, S., & Burnier, M.** (2024). Medical Measures in Hypertensives Considered Resistant . *American Journal of Hypertension*, 37(5), 307-317. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1093/ajh/hpad118>
- Fjone, K. S., Stubberud, J. E., Buanes, E. A., Småstuen, M. C., Laake, J. H., & Hofsø, K.** (2024). Objective and subjective cognitive status after intensive care unit treatment for COVID-19 . *Brain, Behavior, and Immunity - Health (BBI - Health)*, 38, 1-8.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.bbih.2024.100786>
- Foessel, I., Ackert-Bicknell, C. L., Kague, E., Laskou, F., Jakob, F., Karasik, D., Obermayer-Pietsch, B., Alonso, N., Bjørnerem, Å. M., Brandi, M.-L., Busse, B., Calado, Â., Cebi, A. H., Christou, M., Curran, K. M., Hald, J. D., Semeraro, M. D., Douni, E., Duncan, E. L., ... Reppe, S., ... Zillikens,**

- M. C. (2024). A perspective on muscle phenotyping in musculoskeletal research . *Trends in endocrinology and metabolism*. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.tem.2024.01.004>
- Fostervold, A., Raffelsberger, N. P., Hetland, M., Bakksjø, R.-J., Bernhoff, E., Samuelsen, Ø., Sundsfjord, A. S., Afset, J. E., Berntsen, C. F., Bævre-Jensen, R. M., Ebbesen, M. H., Gammelsrud, K. W., Guleng, A., Handal, N., Jakovljevic, A., Johal, S. K., Marvik, Å., Natvik, A. K., Sandnes, R.-A., . . . Löhr, I. H. (2024). Risk of death in *Klebsiella pneumoniae* bloodstream infections is associated with specific phylogenetic lineages . *Journal of Infection*, 88(5), 1-11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.jinf.2024.106155>
- Gamboa, D.**, Kabashi, S., Jørgenrud, B. M., **Lerdal, A.**, **Nordby, G.**, & Bogstrand, S. T. (2024). Is alcohol and psychoactive medication use associated with excess hospital length-of-stay and admission frequency? A cross-sectional, observational study . *BMC Emergency Medicine*, 24(1), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12873-024-00979-y>
- Herfindal, A. M., Nilsen, M., Aspholm, T. E., Schultz, G. I. G., **Valeur, J.**, Rudi, K., Thoresen, M., Lundin, K., Henriksen, C., & Bøhn, S. K. (2024). Effects of fructan and gluten on gut microbiota in individuals with self-reported non-celiac gluten/wheat sensitivity—a randomised controlled crossover trial . *BMC Medicine*, 22:358(1), 1-19. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12916-024-03562-1>
- Hoel, H.**, Dahl, T. B., Yang, K., Skeie, L. G., Michelsen, A. E., Ueland, T., Damås, J. K., Dyrhol-Riise, A. M., Fevang, B., Yndestad, A., Aukrust, P., Trøseid, M., & Sandanger, Ø. (2024). Chronic HIV Infection Increases Monocyte NLRP3 Inflammasome-Dependent IL-1 α and IL-1 β Release . *International Journal of Molecular Sciences*, 25(13). <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3390/ijms25137141>
- Holm, I. M., **Dale, H. F.**, Lorentzen, S. C. S., **Mellin-Olsen, T.**, & Carlsen, M. H. (2024). Evaluation of a dietary record used in treatment of patients with functional gastrointestinal symptoms: an initial study . *Norsk tidsskrift for ernæring (NTFE)*, 22(3), 138-147. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.18261/ntfe.22.3.5>
- Holm, I. M., Lorentzen, S. C. S., Carlsen, M. H., **Valeur, J.**, **Mellin-Olsen, T.**, & **Dale, H. F.** (2024). Evaluation of dietary quality in patients with functional gastrointestinal symptoms: a Norwegian single centre study . *Food & Nutrition Research (FNR)*, 68, 8. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.29219/fnr.v68.10692>
- Holten, K. I., Bernklev, T., Opheim, R., Olsen, B. C. E. G., Detlie, T. E., Strande, V., Ricanek, P., Boyar Cetinkaya, R., Bengtson, M.-B., Aabrekk, T. B., Asak, Ø. W., Frigstad, S. O., Kristensen, V. A., **Hagen, M.**, Henriksen, M., Huppertz-Hauss, G., Høivik, M. L., & Jelsness-Jørgensen, L.-P. (2024). Fatigue in Patients with Inflammatory Bowel Disease in Remission One Year after Diagnosis (the IBSEN III Study) . *Journal of Crohn's and Colitis*, 19(4), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1093/ecco-jcc/jjae170>
- Holtmark, C.**, Larsen, M. H., Steindal, S. A., & Solberg, M. T. (2024). Critical care nurses' role in rapid response teams: A qualitative systematic review . *Journal of Clinical Nursing (JCN)*, 33(10), 3831-3843. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/jocn.17196>
- Hunt, T. E. F., Traaen, G. M., Aakerøy, L., Massey, R., Bendz, C., **Øverland, B.**, Akre, H., Steinshamn, S., Loennechen, J. P., Broch, K., Helle-Valle, T. M., Lie, Ø. H., Anstensrud, A. K., Haugaa, K. I. H., Gullestad, L., Anfinnsen, O.-G., & Aakhus, S. (2024). Cardiac remodelling in patients with atrial fibrillation and obstructive sleep apnoea . *Open heart*, 11(2), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1136/openhrt-2024-002718>
- Høiseth, J. R., Hatling, T., Trane, K., Brennesvik, C., **Børretzen, S.**, & Renskaug, I. T. (2024). FACT ung, brukermidvirkning på både system-, tjeneste-, og individnivå . *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 346-357. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.18261/tpsh.21.4.7>
- Høvik, Ø.**, **Jenssen, K. K.**, **Amlie, E. J. B.**, & **Sivertsen, E.** (2024). Peroneal Nerve Palsy After Total Knee Arthroplasty . *Arthroplasty Today*, 26, 1-4. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.artd.2024.101331>
- Høvik, Ø.**, **Aamodt, A.**, **Amlie, E. J. B.**, & **Sivertsen, E.** (2024). Increased risk of intraoperative and early postoperative periprosthetic femoral fracture with compaction compared with

- broaching in cementless THA: a single-center study of 6,788 hips . *Acta Orthopaedica*, 95, 492-497. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.2340/17453674.2024.41341>
- Ingebretsen, S. M. H., **Stubberud, J. E.**, & Kirmess, M. (2024). Family members' and friends' reports after standard and intensive group treatment for social communication difficulties following acquired brain injury—a mixed method approach . *Brain Injury*, 1-12. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/02699052.2024.2311345>
- Jensen, C., Sommersten, C. H., Laupsa-Borge, J., Storås, I., **Valeur, J.**, Mellgren, G., Dierkes, J., Dankel, S. N., & Lied, G. A. (2024). Quality and quantity of carbohydrates, faecal short-chain fatty acids and gastrointestinal symptoms—results from a randomised, controlled trial (CARBFUNC) . *Clinical Nutrition*, 44, 54-64. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.clnu.2024.11.041>
- Johannessen, H. G., Hallan, G., Kadar, T. I. E., Fenstad, A. M., Lygre, S. H. L., Haugan, K., Høl, P. J., Badawy, M., Jonsson, B., Indrekvam, K., **Aamodt, A.**, & Furnes, O. N. (2024). Polyethylene wear and cup migration of cemented total hip arthroplasty with femoral heads made of oxidized zirconium, steel, or cobalt chromium: a 10-year secondary analysis from a randomized trial using radiostereometry . *Acta Orthopaedica*, 95, 578-585. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.2340/17453674.2024.41945>
- Khalid, S., Kristoffersen, A. E., Alpers, L.-M., **Borge, C. R.**, Qureshi, S. A., & Stub, T. (2024). Use and perception of risk: traditional medicines of Pakistani immigrants in Norway . *BMC Complementary Medicine and Therapies*, 24(1), 15. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12906-024-04620-0>
- Kildahl, A. N., Berggren, T., Rønneberg, A., Molnes, C. S. Y., & **Nordgarden, H.** (2024). A call for trauma-informed dental care for individuals with intellectual disabilities . *Special Care in Dentistry: managing special patients, settings, and situations*, 9. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/scd.12959>
- Kristoffersen, M., & **Rustad Indregard, A. M.** (2024). Intensivsykepleieres erfaringer med kollektiv mestring av arbeidsrelatert stress . *Inspira – tidsskrift for anestesi-, operasjon- og intensivsykepleiere*, 19(2), 41-55. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.23865/inspira.v19.6366>
- Langjord, T., Pedersen, G. A. F., Bovim, T. H., Bremer, K., Christensen, T. B., Hove, O., Kildahl, A. N., Mork, E., Norheim, A. B., Ramleth, R.-K., Romm, K. L., Siqveland, J., Schønning, T., **Stänicke, L.** I., Torgersen, T., Pettersen, M. I. S., Tveit, T., Urnes, Ø., Walby, F. A., & Kvarstein, E. H. (2024). Evaluation of health services and treatment alliance among extensively hospitalized patients due to severe self-harm – results from the Extreme Challenges project . *Nordic Journal of Psychiatry*, 78(7), 591-602. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/08039488.2024.2376162>
- Larsson, P.**, Edvardsen, E., **Gay, C.**, Ursin, M. H., Mack, U., & **Lerdal, A.** (2024). Cardiorespiratory fitness, physical activity, and fatigue three months after first-ever ischemic stroke . *Topics in Stroke Rehabilitation*, 31(8), 817-827. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/10749357.2024.2333191>
- Lund, C., **Strande, V.**, **Hagen, M.**, Bengtson, M.-B., Boyar Cetinkaya, R., Detlie, T. E., Frigstad, S. O., Medhus, A. W., Henriksen, M., Holten, K. I. A., Hovde, Ø., Huppertz-Hauss, G., Johansen, I., Olsen, B. C. E. G., Opheim, R., Pallenschat, J., Perminow, G. M., **Ricanek, P.**, Torp, R., . . . Høivik, M. L. (2024). Low Surgery Rates in Early Crohn's Disease: Results from a Prospective Population-Based Inception Cohort—The Inflammatory Bowel Disease in South-Eastern Norway III Study . *Inflammatory Bowel Diseases*, 11. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1093/ibd/izae297>
- Malme, K. N., Stene-Johansen, K., Klundby, I., Backe, Ø., Foshaug, T., Greve, M. H., Meinich Pihl, C., **Finbråten, A.-K.**, Dalgard, O., & Midgard, H. (2024). Virologic Response and Reinfection Following HCV Treatment among Hospitalized People Who Inject Drugs: Follow-Up Data from the OPPORTUNI-C Trial . *Viruses*, 16(6), 14. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3390/v16060858>

- Mangiavacchi, A., Morelli, G., **Reppe, S.**, Eggerschwiler, B., Liu, P., Saera, A., Casanova, E. A., Zhang, H., Bensaddek, D., Zelli, M., Medina-Gomez, C., Prijatelj, V., Della Valle, F., Atinbayeva, N., Belmonte, J. C. I., Rivadeneira, F., Gautvik, K. M., & Orlando, V. (2024). LINE-1 RNA triggers matrix formation in bone cells via a PKR-mediated inflammatory response . *EMBO Journal*, 43(17), 3587-3603. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1038/s44318-024-00143-z>
- Mikaelsen, H. Z., Ulla, I. H., Karimi, D., Mathiesen, L., Viktil, K. K., Syversen, M. O., Nguyen, L. M., Bengtsson, K. R., Ahmed, M., Parker, K., **Heen, A. F.**, Njaastad, A. M., Qazi, R. U.-H., & Lea, M. (2024). Medication Discrepancies in Hospitalised Medical Patients – Status After a Decade With Targeted Medication Reconciliation Measures, a Cross-sectional Multicenter Study . *Health Services Insights (HSI Journal)*, 17, 1-8. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1177/11786329241254202>
- Monsen, R. E., Lerdal, A., Nordgarden, H., Gay, C., & Herlofson, B. B.** (2024). A comparison of the prevalence of dry mouth and other symptoms using two different versions of the Edmonton Symptom Assessment System on an inpatient palliative care unit . *BMC Palliative Care*, 23(1). <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12904-024-01405-7>
- Murphy, S. L. M., Balzer, N. R., Ranheim, T., Sagen, E. L., Huse, C., Bjerkeli, V., Michelsen, A. E., **Finbråten, A.-K.**, Heggelund, L., Dyrhol-Riise, A. M., Tveita, A., Holten, A. R., Trøseid, M., Ueland, T., Ulas, T., Aukrust, P., Barratt-Due, A., Halvorsen, B., & Dahl, T. B. (2024). Extracellular matrix remodelling pathway in peripheral blood mononuclear cells from severe COVID-19 patients: an explorative study . *Frontiers in Immunology*, 15, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/fimmu.2024.1379570>
- Nagarajan, A., Laird, J., Ugochukwu, O., **Reppe, S., Gautvik, K. M.**, Ross, R. D., Bennett, D. A., Rosen, C., Kiel, D. P., Higginbotham, L. A., Seyfried, N. T., & Lary, C. W. (2024). Network Analysis of Brain and Bone Tissue Transcripts Reveals Shared Molecular Mechanisms Underlying Alzheimer's Disease and Related Dementias and Osteoporosis . *The journals of gerontology. Series A, Biological sciences and medical sciences*, 79(11), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1093/gerona/glae211>
- Naimi, S., Ødegaard, K. J., **Jenssen, K. K.**, & Lauritzen, P. M. (2024). Quality of referrals for lower extremity ultrasonography and computed tomography pulmonary angiography and associations with positive findings of venous thromboembolism . *Radiography*, 30(3), 799-805. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.radi.2024.03.002>
- Nilsen, R., Johansen, T. S., Løvstad, M., & **Linnestad, A.-M.** (2024). Playing online videogames—more than just entertainment? A qualitative study of virtual social participation in persons with spinal cord injury . *Frontiers in Rehabilitation Sciences*, 5, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/fresc.2024.1395678>
- Nordbø, J. V., Straume-Næsheim, T. M., Hallan, G., Fenstad, A. M., **Sivertsen, E.**, & Årøen, A. (2024). Patients with total hip arthroplasty were more physically active 9.6 years after surgery: a case-control study of 429 hip arthroplasty cases and 29,272 participants from a population-based health study . *Acta Orthopaedica*, 95, 268-274. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.2340/17453674.2024.40815>
- Nyhagen, R., Egerod, I., Rustøen, T., **Lerdal, A.**, & Kirkevold, M. (2024). Family Members' Engagement in Symptom Communication, Assessment, and Management in the Intensive Care Unit: A Qualitative Study . *Dimensions of Critical Care Nursing*, 43(3), 111-122. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1097/DCC.0000000000000637>
- Olofsson, M. E.**, Vrabel, K., Kopland, M. C., Eielsen, H. P., Oddli, H. W., & Brewerton, T. D. (2024). Alliance processes in eating disorders with childhood maltreatment sequelae: Preliminary implications . *European Eating Disorders Review*. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1002/erv.3137>
- Olsen, H. T., Vangen, S. B., **Stänicke, L. I.**, & Vrabel, K. (2024). “I feel so small and big at the same time”—exploring body experience and binge eating disorder following inpatient treatment: a qualitative study . *Frontiers in Psychology*, 15, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/fpsyg.2024.1432011>

- Olsen, U. S. J., Sellevold, V. B., Gay, C., Aamodt, A., Lerdal, A., Småstuen, M. C., Dihle, A., & Lindberg, M. F.** (2024). Factors associated with pain and functional impairment five years after total knee arthroplasty: a prospective observational study . *BMC Musculoskeletal Disorders*, 25(1). <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12891-023-07125-y>
- Popovic, M., Myhre, J. R., Holen, J. I. H., Gifstad, T., **Strand, I. L.**, Strand, T., Mo, I. F., Fischer-Bredenbeck, C., & Drogset, J. O. (2024). Reduced Knee Flexion Strength 18 Years After ACL Reconstruction With Hamstring Tendon Versus Patellar Tendon . *American Journal of Sports Medicine*, 52(11), 2750-2757. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1177/03635465241271524>
- Prentice, C. M., Orm, S., Botta, M., Vatne, T. M., Fredriksen, T., **Kirchhofer, S. M.**, & Fjermestad, K. W. (2024). Teacher-Rated Mental Health of Siblings of Children with Chronic Disorders . *School Mental Health*, 16, 1183-1196. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1007/s12310-024-09685-3>
- Reppe, S.**, Gundersen, S., Sandve, G. K. F., Wang, Y., Andreassen, O. A., Medina-Gomez, C., Rivadeneira, F., Utheim, T. P., Hovig, E., & Gautvik, K. M. (2024). Identification of Transcripts with Shared Roles in the Pathogenesis of Postmenopausal Osteoporosis and Cardiovascular Disease . *International Journal of Molecular Sciences*, 25(10), 15. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3390/ijms25105554>
- Reppe, S.**, Reseland, J. E., Prijatelj, Vid, Prediger, M., Parreiras Nogueira, L., Utheim, T. P., Rivadeneira, F., Gautvik, K. M., & Datta, H. K. (2024). The DLEU2-miR-15a-16-1 Cluster Is a Determinant of Bone Microarchitecture and Strength in Postmenopausal Women and Mice . *International Journal of Molecular Sciences*, 25(23), 12724. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.3390/ijms252312724>
- Rognsvåg, T., **Buset Bergvad, I.**, Furnes, O. N., Indrekvam, K., **Lerdal, A.**, **Lindberg, M. F.**, Thorgaard Skou, S., **Stubberud, J.**, & Badawy, M. (2024). Exercise therapy, education, and cognitive behavioral therapy alone, or in combination with total knee arthroplasty, in patients with knee osteoarthritis: a randomized feasibility study . *Pilot and Feasibility Studies*, 10, 15. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s40814-024-01470-y>
- Rognsvåg, T., **Kismul Nordmo, I.**, **Buset Bergvad, I.**, Fenstad, A. M., Furnes, O. N., **Lerdal, A.**, **Lindberg, M. F.**, Skou, S. T., & Badawy, M. (2024). Digital health literacy in Norwegian patients with hip and knee arthroplasty: normative data from a cross-sectional study . *Acta Orthopaedica*, 95, 677-684. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.2340/17453674.2024.42304>
- Rustad Indregard, A. M.**, **Nussle, H. M.**, **Hagen, M.**, **Vandvik, P. O.**, Tesli, M. S., Gather, J., & **Kunøe, N.** (2024). Open-door policy versus treatment-as-usual in urban psychiatric inpatient wards: a pragmatic, randomised controlled, non-inferiority trial in Norway . *The Lancet Psychiatry*, 11(5), 330-338. [https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S2215-0366\(24\)00039-7](https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S2215-0366(24)00039-7)
- Sargénus, H. L., Hypher, R. E., Finnanger, T. G., Brandt, A. E., Andersson, S., Risnes, K., Rø, T. B., & **Stubberud, J. E.** (2024). Goal management training for improving fatigue in children and adolescents with acquired brain injuries: A 2-year follow-up of a randomised controlled trial . *Neuropsychological Rehabilitation*, 1-21. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/09602011.2024.2353395>
- Sargénus, H. L., Rø, T. B., Hypher, R. E., Brandt, A. E., Andersson, S., Finnanger, T. G., Risnes, K., & **Stubberud, J. E.** (2024). Health-related quality of life in children and adolescents with paediatric acquired brain injury: Secondary data analysis from a randomised controlled trial . *Quality of Life Research*, 1-10. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1007/s11136-024-03838-2>
- Seim, S., **Monsen, R. E.**, Kolltveit, B.-C. H., & Graue, M. (2024). Healthcare professionals' experiences of providing palliative care for patients with diabetes – a qualitative study . *BMC Palliative Care*, 23(1), 10. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12904-024-01567-4>
- Sjetne, I. S., & **Lerdal, A.** (2024). Sykepleieres arbeidsbetingelser, pasientsikkerhet og kvalitet – sekundæranalyse av tverrsnittsdata . *Sykepleien Forskning*, 19, 17. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.4220/Sykepleienf.2024.95607>
- Strande, V.**, Lund, C., **Hagen, M.**, Bengtson, M.-B., Boyar Cetinkaya, R., Detlie, T. E., Frigstad, S. O., Høie, O. I., Medhus, A. W., Henriksen, M., Holten, K. I., Hovde, Ø., Huppertz-Hauss, G.,

- Johansen, I., Olsen, B. C. E. G., Opheim, R., **Ricanek, P.**, Torp, R., Tønnessen, T., . . . Kristensen, V. A. (2024). Clinical course of ulcerative colitis: Frequent use of biologics and low colectomy rate first year after diagnosis—results from the IBSEN III inception cohort . *Alimentary Pharmacology and Therapeutics*, 60(3), 357-368. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/apt.18097>
- Stänicke, L. I.**, Reiremo, G. K., Scheie, S. I., Jessen, R. S., & Jensen, T. (2024). Navigating, being tricked, and blaming oneself—A meta-synthesis of youth's experience of involvement in online child sexual abuse . *Child & Family Social Work*. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/cfs.13152>
- Svensson, I., Bridges, J., Ellis, J., Brady, N., Dello, S., Hooft, J., Kleine, J., Kohnen, D., Lehane, E., Lindqvist, R., Maier, C. B., Mc Carthy, V. J. C., **Sjetne, I. S.**, Eriksson, L. E., & Smeds Alenius, L. (2024). Laying the foundations for implementing Magnet principles in hospitals in Europe: A qualitative analysis . *International Journal of Nursing Studies*, 154, 9. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.ijnurstu.2024.104754>
- Teige, E. S., Randulff Hillestad, E. M., Steinsvik, E. K., Brønstad, I., Lundervold, A., Lundervold, A. J., **Valeur, J.**, Hausken, T., Jacobsen, B. B., & Lied, G. A. (2024). Fecal bacteria and short-chain fatty acids in irritable bowel syndrome: relations to subtype . *Neurogastroenterology and Motility*, 36(9). <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1111/nmo.14854>
- Tjelta, T., Bogstrand, S. T., **Lerdal, A.**, Wüsthoff, L. E. C., Edvardsen, H. M. E., & Johannessen, A. (2024). Screening and Following Up Harmful Alcohol Use “... is Not Necessarily Your Primary Focus”: A Qualitative Study Exploring Health Professionals’ Experiences Addressing Harmful Alcohol Use in a Norwegian Hospital . *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 17, 5189-5198. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.2147/JMDH.S475750>
- Torrissen, M., Ytteborg, E., Svensen, H., Østbye, T.-K. K., Berge, G. M., **Reppe, S.**, Krasnov, A., & Ruyter, B. S. (2024). Effects of n-3 very-long-chain PUFA on bone mineralisation . *British Journal of Nutrition*, 1-16. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1017/S0007114524003052>
- Torvik, E.**, & Andenæs, A. (2024). Sakkyndigvurderinger i foreldretvister . *Tidsskrift for Norsk psykologforening (Psykologtidsskriftet)*, 61(9), 589-597. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.52734/GZAB6740>
- Ueland, T., Nkele, I., **Hoel, H.**, Lockman, S., Michelsen, A. E., Moshomo, T., Aukrust, P., Mohammed, T., Trøseid, M., & Mosepele, M. (2024). Markers of extracellular matrix degradation and inflammasome activation are associated with carotid plaques in virally suppressed people with HIV in Botswana . *AIDS (London)*, 39(1), 22-30. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1097/QAD.0000000000004014>
- van Houtum, L. A. E. M., Baaré, W. F. C., Beckmann, C. F., Castro-Fornieles, J., Cecil, C. A. M., Dittrich, J., Ebdrup, B. H., Fegert, J. M., **Havdahl, A.**, Hillegers, M. H. J., Kalisch, R., Kushner, S. A., Mansuy, I. M., Mežinska, S., Moreno, C., Muetzel, R. L., Neumann, A., Nordentoft, M., Pingault, J.-B., . . . van Haren, N. E. M. (2024). Running in the FAMILY: understanding and predicting the intergenerational transmission of mental illness . *European Child and Adolescent Psychiatry*, 33, 3885-3898. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1007/s00787-024-02423-9>
- Verhoef, E., Allegrini, A. G., Jansen, P. R., Lange, K., Wang, C. A., Morgan, A. T., Ahluwalia, T. S., Symeonides, C., Andreassen, O. A., Bartels, M., Boomsma, D., Dale, P. S., Ehli, E., Fernandez-Orth, D., Guxens, M., Hakulinen, C., Harris, K. M., Haworth, S., de Hoyos, L., . . . Reichborn-Kjennerud, T. (2024). Genome-Wide Analyses of Vocabulary Size in Infancy and Toddlerhood: Associations With Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder, Literacy, and Cognition-Related Traits . *Biological Psychiatry*, 95(9), 859-869. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.biopsych.2023.11.025>
- Vidnes, T. K., Wahl, A. K., Larsen, M. H., Meyer, K. B., Engebretsen, E., Hermansen, Å., Urstad, K. H., Dahl, K. G., **Borge, C. R.**, & Andersen, M. H. (2024). Effectiveness of a health communication intervention on health literacy in the first year following kidney transplantation – A

- randomized controlled study . *Patient Education and Counseling*, 123, 10.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.pec.2024.108207>
- Zahl, E., Cogo Moreira, H., Fredriksen, T., **Kirchhofer, S. M.**, Orm, S., Vatne, T. M., Botta, M., & Fjermestad, K. W. (2024). Mental health dynamics between mothers and siblings of children with disabilities . *Frontiers in Psychology*, 15, 11.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/fpsyg.2024.1501343>
- Zahl, E., Willemen, A. M., Fredriksen, T., **Kirchhofer, S. M.**, Vatne, T. M., Orm, S., Botta, M., Prentice, C. M., & Fjermestad, K. W. (2024). Mental health in mothers and fathers of children with chronic disorders . *PEC Innovation*, 5.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.pecinn.2024.100331>
- Zerouga, I., Valeur, J., Sommer, C., Småstuen, M. C., Medhus, A. W., Lund, C., Johansen, I., Boyar Cetinkaya, R., Bengtson, M.-B., Torp, R., Hovde, Ø., Huppertz-Hauss, G., Detlie, T. E., Aabrekk, T. B., Ricanek, P., Frigstad, S. O., Opheim, R., Hopstock, L. A., Kristensen, V. A., . . . Aas, A.-M.** (2024). Dietary intake and nutritional status in patients with newly diagnosed inflammatory bowel disease: insights from the IBSEN III study . *Scandinavian Journal of Gastroenterology*, 59(6), 1-9. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1080/00365521.2024.2313056>
- Øie, M. B., Haugen, I., **Stubberud, J. E.**, & Øie, M. G. (2024). Effects of Goal Management Training on self-efficacy, self-esteem, and quality of life for persons with schizophrenia spectrum disorders . *Frontiers in Psychology*, 15, 1-12.
<https://doi.org/http://dx.doi.org10.3389/fpsyg.2024.1320986>
- Aase, R. D., Vaboen, N. E., Helseth, H., & **Stänicke, L. I.** (2024). Unge kvinners erfaringer med seksuell vold i intime relasjoner: en kvalitativ studie . *Tidsskrift for Norsk psykologforening (Psykologtidsskriftet)*, 61(3), 160-169. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.52734/KAHA9312>

Forskningsgruppen MAGIC Evidence Ecosystem Foundation

Andre prosjekter

Enhancing the Evidence Ecosystem (E3). Research on personalized decision support, implementation and evaluation of impact on patient care

Prosjektet skal videreutvikle og teste nye digitale verktøy for klinisk beslutningsstøtte for helsepersonell og pasienter, slik at de kan treffe godt informerte og persontilpassede valg om behandling. E3 prosjektet sikter mot dokumentert bedre praksis både på LDS og andre sykehus, for mer effektiv behandling og utfasing av behandling som ikke gir nytte for pasienter og samfunn. Ny teknologi (www.magicapp.org) gjør det mulig å utvikle, publisere og dynamisk oppdatere faglige retningslinjer som både møter strenge krav til troverdighet og som er tilgjengelige i brukervennlige formater, for godt informerte valg. Ett eksempel er BMJ Rapid Recommendations, hvor ny kunnskap som kan endre praksis raskt omskapes til globale retningslinjer, illustrert ved WHO living guidelines COVID-19. En spesiell utfordring i dag er at det ofte finnes flere behandlingsalternativer for en og samme tilstand, såkalt flervalg. Dette skaper utfordringer for pasient og helsepersonell i å ta gode og velinformerte behandlingsvalg innen mange sykdomsområder.

Tilgjengelighet av gode verktøy for å velge blant mange behandlingsalternativer er i dag begrenset, og anbefalinger om behandlingsvalg burde ideelt sett være tilgjengelig integrert i elektronisk pasientjournal (EPJ). I dette prosjektet vil forskningsgruppen teste ut nye verktøy for flervalg samt en ny tilnærming til beslutningsstøtte i EPJ gjennom MAGICapp, hvor anbefalinger om behandling fra BMJ Rapid Recommendations kan sikre godt informerte og persontilpassede valg i travel klinisk praksis.

Forskningsresultatene fra prosjektet vil tas direkte i bruk av en rekke organisasjoner som bruker MAGICapp til sine retningslinjer, og som har etterspurt våre nye verktøy for beslutningsstøtte.

Avdeling

Medisinsk klinikk og
forskningsavdelingen

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Per Olav Vandvik, UiO, Magic og
LDS

Stijn van de Velde, Magic og LDS

Prosjektdeltakere

Siri Seterelv, ph.d. stipendiat, LDS

Per Olav Løvsletten, LDS

Anja Fog Heen, LDS

Siri Seterelv, ph.d. stipendiat

Doktorgradsprosjekt

MATCH-IT: Making Alternative Treatment Choices Intuitive and Trustworthy

Kliniske retningslinjer og digitale beslutningsstøtteverktøy er viktige hjelpemidler for å behandle pasienter i tråd med kunnskapsbasert praksis. Likevel er beslutningsstøtteverktøy for flervalg i dag en mangelvare. Hensikten med dette forskningsprosjektet er å videreutvikle en beslutningsstøtteverktøy-prototype for flervalg. Det sentrale forskningsspørsmålet som ligger til grunn er; hvordan kan oppsummert kunnskap om effekt av behandling, generert fra avanserte forskningsmetoder og biostatistikk, best presenteres på en brukervennlig måte? I samarbeid med stiftelsen MAGIC (www.magicevidence.org), BMJ og andre internasjonale partnere, vil forskningsspørsmålet belyses gjennom flere studier med blanding av kvalitativ og kvantitativ design. Flere av studiene som internasjonale multisenter studier. Målgruppene for forskningen vil være sentrale aktører i helsevesenet som blant annet; klinikere, retningslinjeutviklere, beslutningstakere og pasienter.

Avdeling

Medisinsk klinikk

Finansiering

Helse Sør-Øst

Prosjektleder

Per Olav Vandvik, UiO, Magic og LDS

Prosjektdeltakere

Per Olav Løvsletten, Ph.d.-stipendiat LDS
Anja Fog Heen, LDS

Per Olav Løvsletten, Ph.d.-stipendiat

Forskningsresultater MAGIC 2024

- Durão, S., Effa, E., Mbeye, N., Mthethwa, M., McCaul, M., Naude, C., Brand, A., Blose, N., Mabetha, D., Chibuzor, M., Arikpo, D., Chipojola, R., Kunje, G., **Vandvik, P. O.**, Esu, E., Lewin, S. A., & Kredo, T. (2024). Using a priority setting exercise to identify priorities for guidelines on newborn and child health in South Africa, Malawi, and Nigeria . *Health Research Policy and Systems*, 22(1), 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1186/s12961-024-01133-7>
- Hassan, C., Misawa, M., Rizkala, T., Mori, Y., Sultan, S., Facciorusso, A., Antonelli, G., Spadaccini, M., Houwen, B. B. S. L., Rondonotti, E., Patel, H., Khalaf, K., Li, J. W., Fernandez, G. M., Bhandari, P., Dekker, E., Gross, S., Berzin, T., **Vandvik, P. O.**, . . . Foroutan, F. (2024). Computer-Aided Diagnosis for Leaving Colorectal Polyps In Situ A Systematic Review and Meta-analysis . *Annals of Internal Medicine*, 177(7), 919-928. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.7326/M23-2865>
- Hassan, C., Rizkala, T., Mori, Y., Spadaccini, M., Misawa, M., Antonelli, G., Rondonotti, E., Dekker, E., Houwen, B. B. S. L., Pech, O., Baumer, S., Li, J. W., von Renteln, D., Haumesser, C., Maselli, R., Facciorusso, A., Correale, L., Menini, M., Schilirò, A., ... **Vandvik, P.**, . . . Kalager, M. (2024). Computer-aided diagnosis for the resect-and-discard strategy for colorectal polyps: a systematic review and meta-analysis . *The Lancet Gastroenterology and Hepatology*, 9(11), 1010-1019. [https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S2468-1253\(24\)00222-X](https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/S2468-1253(24)00222-X)
- Hunskar, B. B. S., **Løvsletten, P. O.**, Achille, F. A. S., **Heen, A. F.**, Agoritsas, T., & **Vandvik, P. O.** (2024). MATCH-IT: A decision support tool for multiple comparisons presenting data from network meta-analysis to facilitate guideline development . *Clinical and Public Health Guidelines*, 1(4), 10. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1002/gin2.70003>
- Kawano-Dourado, L., Kristianslund, E., Zeraatkar, D., Jani, M., Makharia, G., Hazlewood, G., Smith, C., Jess, T., Stabell, C., Schatten, A., Owen, A., Gehin, J., Katsidzira, L., Weinberg, D., Bauer-Ventura, I., Tugwell, P., Moayyedi, P., Cecchi, A. V. W., Shimabuco, A., . . . **Vandvik, P. O.** (2024). Proactive therapeutic drug monitoring of biologic drugs in adult patients with inflammatory bowel disease, inflammatory arthritis, or psoriasis: a clinical practice guideline . *The BMJ*, 387, 7. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1136/bmj-2024-079830>
- Løvsletten, P. O.**, Hunskar, B. B. S., **Heen, A. F.**, Bekkering, G., Poel, L. V., Zeraatkar, D., Vermandere, M., Aertgeerts, B., Delvaux, N., Achille, F. A. S., Busse, J. W., Agoritsas, T., & **Vandvik, P. O.** (2024). Physicians found an interactive tool displaying structured evidence summaries for multiple comparisons understandable and useful: a qualitative user testing study . *Journal of Clinical Epidemiology*, 172, 0. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.jclinepi.2024.111399>
- Løvsletten, P. O.**, Wang, X., Pitre, T., Ødegaard, M., Veroniki, A. A., Lunny, C., Tricco, A. C., Agoritsas, T., & **Vandvik, P. O.** (2024). A systematic survey of 200 systematic reviews with network meta-analysis (published 2020–2021) reveals that few reviews report structured evidence summaries . *Journal of Clinical Epidemiology*, 173. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1016/j.jclinepi.2024.111445>
- Zeraatkar, D., Kawano-Dourado, L., Kristianslund, E. K., & **Vandvik, P. O.** (2024). Proactive therapeutic drug monitoring of biologic drugs in patients with inflammatory bowel disease, inflammatory arthritis, and psoriasis: systematic review and meta-analysis . *BMJ Medicine*. <https://doi.org/http://dx.doi.org10.1136/bmjmed-2024-000998>
- Zou, X., Shi, Q., **Vandvik, P. O.**, Mao, Y., Agarwal, A., Ponte, B., Guyatt, G. H., Yang, Q., Fu, P., Tian, H., Agoritsas, T., & Li, S. (2024). Sodium-glucose co-transporter-2 inhibitors in patients with chronic kidney disease with or without type 2 diabetes: systematic review and meta-analysis . *BMJ Medicine*. <https://bmjmedicine.bmj.com/>

Legatmidler i 2024

Legat til Forskning ved Lovisenberg Diakonale Sykehus ble opprettet i 2009 og har som formål å yte midler til forskning og videreutdanning av ansatte ved Lovisenberg Diakonale Sykehus AS.

Forskningen vil også omfatte medisinske og helsefaglige samarbeidsprosjekter med bydelen og andre det er naturlig å samarbeide med. Midler fra legatet utlyses årlig i starten av desember med søknadsfrist 15. januar.

Følgende prosjekter mottok støtte fra legatet i 2024:

<i>Søker</i>	<i>Tittel</i>
Marit Leine	<i>Optimalisering av helsekompetanse ved kreft (OpHelse kreft)</i>
Petra Larsson	<i>Physical fitness, physical activity, and fatigue after stroke (NORFAST-C)</i>
Malin Elisabeth Olofsson	<i>Integrated treatments for eating disorders with childhood maltreatment: updating the evidence and bridging the research-practice gap.</i>
Jan Stubberud	<i>Cognitive rehabilitation post covid-19: A randomized controlled trail (TRAINCOVID).</i>
Christine Råheim Borge	<i>The Health Literacy Course for Care givers of persons with non-communicable diseases – The HealCare study.</i>

Avlagte doktorgrader utgått fra LDS i 2024

Adrian Dahl Askelund 5.9.2024

[*The Differentiation of Mental Health Problems in Early Life: Causes and Consequences*](#)

Ragnhild Monsen 7.6.2024

[*Oral Health in Advanced Cancer - Assessment and management of oral symptoms and fungal infections in adult patients with advanced cancer*](#)

Laura Hegemann 22.5.2024

[*Etiology of Neurodevelopmental Traits: Measurement, Specificity, and Within-Family Transmission*](#)

Yasser Rehman 5.4.2024

[*The impact of implant design and severity of knee osteoarthritis on clinical outcome after total knee arthroplasty*](#)

Unni Solveig Johansen Olsen 18.01.2024

[*Advancing the understanding of preoperative factors and patient experiences related to pain and physical function after total knee arthroplasty.*](#)

Lovisenberg Diakonale Sykehus AS

Eies av de diakonale stiftelsene Diakonova og Diakonissehuset Lovisenberg. Sykehuset drives med et ideelt formål og har langsiktig avtale med Helse Sør-Øst RHF.

Sykehuset finansierer en del forskningsprosjekter direkte via klinikkenes budsjett. Utover dette er forskningsprosjektene ved sykehuset finansiert av midler fra Norges forskningsråd, Helse Sør-Øst RHF, Stiftelsen DAM, Nasjonalforeningen for folkehelsen og Lovisenberg Diakonale Sykehus sitt forskningslegat.

Ønsker du å gi en gave til forskningen ved Lovisenberg Diakonale Sykehus?

Forskningslegatet bygges opp av bevilgninger fra sykehuset og gaver fra personer som ønsker å støtte forskningen ved sykehuset. Gaver til sykehusets Forskningslegat er viktige bidrag til vår kliniske forskning og utviklingen av bedre behandlingstilbud. Gaver til Forskningslegatet gir rett til skattefradrag.

Vi takker alle som har gitt gaver til legatet i året som har gått!
For nye givere opplyser vi om kontonummeret: 3000.31.26648.

Dersom du ønsker **skattefradrag** må du i tillegg merke innbetalingen med navn og adresse, og godkjenner da at vi innhenter fødselsnummer (eller organisasjonsnummer) og sender opplysningene til skattemyndigheten sammen med beløpet du har gitt til oss. Du vil få tilsendt kopi av årsoppgaven til din postadresse. Mer informasjon finner du på sykehusets internettside under «Gaver».

